

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

23 mei 2006

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het verdrag tussen de lidstaten van de Europese Unie, enerzijds, en de republiek Bulgarije en Roemenië, anderzijds, betreffende de toetreding van de republiek Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie, het protocol, de akte en de slotakte, ondertekend in Luxemburg op 25 april 2005*

* De teksten van het verdrag, het protocol, de akte en de slotakte liggen ter inzage op de Directie Decreetgeving van het Vlaams Parlement.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. Algemene bespreking

1. De uitbreiding van de Europese Unie

De vijfde uitbreiding van de Europese Unie (EU) is wellicht ook de meest markante in haar geschiedenis. Met de toetreding van Bulgarije en Roemenië, zal de vijfde uitbreidingsgolf, welke in totaal twaalf nieuwe lidstaten telt, voltooid zijn. De eerste vier uitbreidingsgolven omvatten de toetreding van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk in 1973, Griekenland in 1981, Portugal en Spanje in 1986 en ten slotte Oostenrijk, Finland en Zweden in 1995.

Nooit eerder greep binnen de EU een uitbreiding van deze omvang plaats, rekening houdend met het aantal landen, hun bevolking, hun geografische ligging en hun culturele en historische verscheidenheid. Zij is het resultaat van een langdurig proces dat ten behoeve van de landen van Midden-Europa op gang gebracht werd als gevolg van het uiteenvallen van de Raad voor Gezamenlijke Economische Hulp (Comecon) en dat nog bespoedigd werd door de val van de Berlijnse Muur in 1989.

Met de uitbreiding wordt tevens een politieke daad gesteld die de vrede en de veiligheid moet verzekeren in een Europa dat na decennia van oorlogen en crisissen op het Europese vasteland opnieuw verenigd is. Zij is eveneens een belangrijke hefboom voor de verbetering van de levensstandaard in de landen die toetreden tot de EU en voor de ontwikkeling van het handelsverkeer tussen alle Europese landen.

De uitbreiding geeft gestalte aan een reële morele verplichting ten aanzien van landen die vóór de val van de Muur in tegenstelling tot ons geen vrijheid van handelen genoten. Van de nieuwkomers wordt een grote inspanning gevraagd omdat zij in enkele jaren tijd de enorme uitdaging moeten aangaan om hun instellingen en wetgeving af te stemmen op de complexe regelgeving van het Europa van de 15.

Bulgarije en Roemenië hebben elk sinds de val van de Muur verstrekkende hervormingen doorgevoerd waarmee een democratisch staatsbestel en een markteconomie gevestigd werden. Het perspectief op toe-

trekking tot de Unie zal zeker bijgedragen hebben aan de snelheid waarmee deze hervormingen konden doorgevoerd worden. De maatregelen waarmee de toetreding van Bulgarije en Roemenië omgeven worden, dragen ertoe bij dat in de komende jaren het hervormingsproces in beide landen zal voortgezet worden, zodat de rechtsstaat en de markteconomie nog steviger verankerd worden in beide samenlevingen.

De uitbreiding brengt ook de toetreding tot de Europese Economische Ruimte (EER) met zich mee, wat voor de nieuwe leden een beslissende opstap is naar economische integratie. Hun deelname aan een markt van meer dan 500 miljoen consumenten biedt een nog grotere waarborg voor het acquis van de interne markt en de toepassing van eenvormige regels terzake van mededinging en staatssteun.

De integratie van voornoemde landen in de EU is het resultaat van een ruimer engagement dat reeds verankerd was door hun lidmaatschap van de Verenigde Naties (VN) en de gespecialiseerde VN-organisaties, alsook van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Ook de uitbreiding van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in 2004 met Centraal-Europese landen waaronder Bulgarije en Roemenië, naast Estland, Letland, Litouwen, Slowakije en Slovenië, is een waardevol aanvullend element. Bulgarije en Roemenië zijn eveneens lid van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en van de Raad van Europa (RVE).

2. De voorwaarden voor toetreding tot de EU

Op de Raad van Kopenhagen in juni 1993 zette de Unie een beslissende stap naar de uitbreiding door te stellen dat de landen van Centraal- en Oost-Europa waarmee de EU zogenaamde Europa-overeenkomsten gesloten had, desgewenst lid konden worden, mits voldaan zou worden aan bepaalde voorwaarden die als de 'criteria van Kopenhagen' bekend staan.

Overeenkomstig de politieke criteria dienen de kandidaat-lidstaten te beschikken over stabiele instellingen die de democratie, de rechtsorde, de mensenrechten en het respect voor en de bescherming van minderheden, garanderen. Volgens de economische criteria dienen de kandidaat-lidstaten te beschikken over een functionerende markteconomie en over het vermogen om het hoofd te bieden aan de concurrentiedruk en de marktkrachten binnen de Unie. De wetgevingscriteria hebben betrekking op het vermogen om de verplichtingen van het lidmaatschap op zich te

nemen, zoals die voortvloeien uit de EU-wetgeving (het *acquis communautaire*), hetgeen ook inhoudt dat de doelstellingen van een politieke, economische en monetaire unie onderschreven worden.

Op de Raad van Madrid in december 1995 wordt nog een bijkomend criterium in het leven geroepen, met name de noodzaak voor elke kandidaat-lidstaat om de voorwaarden voor zijn integratie te creëren door middel van de aanpassing van zijn administratieve structuren. Het is immers gebleken dat de efficiënte toepassing van de wetgeving aan de hand van adequate administratieve en juridische structuren van belang is en een noodzakelijke vereiste uitmaakt voor het wederzijds vertrouwen dat aan de basis van de toetreding ligt.

De Europese Raad van Kopenhagen noemt het vermogen van de Unie om nieuwe leden op te nemen, met handhaving van de dynamiek van de Europese integratie, ook een belangrijke overweging in het algemeen belang van zowel de Unie als de kandidaat-lidstaten.

3. De pre-toetredingsstrategie

Op de Top van Essen (december 1994) werd de ‘pre-toetredingsstrategie’ vastgesteld, die voorzag in een nauwere samenwerking met de kandidaat-lidstaten, harmonisatie van de wetgeving en een ‘gestructureerde institutionele dialoog’. Die strategie situeert zich per land op een overeenkomstig niveau maar wordt in een aantal gevallen om juridische en historische redenen op verschillende manieren toegepast.

De pre-toetredingsstrategie bevat onder meer volgende gegevens: tenuitvoerlegging van de Europa-overeenkomsten of de associatieovereenkomsten, partnerschappen voor de toetreding en nationale programma's voor de overname van het ‘acquis’, pre-toetredingssteun en deelneming aan de programma's en agentschappen van de Europese Gemeenschap (EG).

Het partnerschap voor de toetreding is het sleutelgegeven van de strategie. Het legt de prioriteiten voor de kandidaat-lidstaat vast en bundelt alle steunmaatregelen van de Unie in één enkel kader.

4. De onderhandelingen

Wanneer de Raad van Luxemburg in december 1997 besluit een alomvattend uitbreidingsproces op gang te

brenge ten behoeve van alle landen die tot de Unie wensen toe te treden, is het van meet af aan duidelijk dat het om een evolutief en inclusief proces gaat. Dat betekent dat alle landen die lid wensen te worden van de Unie aan dezelfde criteria dienen te voldoen.

Op basis van dit beginsel (en op voorwaarde dat de kandidaten voldoen aan de criteria van Kopenhagen), werden op 31 maart 1998 onderhandelingen geopend met zes landen: Estland, Hongarije, de Tsjechische Republiek, Polen, Slovenië en Cyprus.

De Raad van Helsinki (december 1999) geeft eveneens de aanzet tot de versnelling van het politieke proces en tot de uitbreiding van het aantal landen dat voor onderhandelingen over toetreding in aanmerking komt. De Raad zet met name voor nog zes landen het licht op groen (de officiële onderhandelingen beginnen in februari 2000): het gaat om Bulgarije, Letland, Litouwen, Malta, Roemenië en Slowakije.

De Europese Raad van Nice (december 2000) stemde in met het voorstel van de Commissie om de onderhandelingen met de meest gevorderde kandidaat-lidstaten midden 2002 af te ronden.

Bij de start van de onderhandelingen met de landen van de vijfde uitbreidingsronde nam de Unie belangrijke besluiten om de Unie institutioneel voor te bereiden op een dergelijke grote uitbreiding. Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Nice (februari 2003) werden de noodzakelijke institutionele hervormingen van kracht ter voorbereiding van de vijfde uitbreiding. Het ging hierbij om de samenstelling van de Commissie, de stemmenweging in de Raad, en de mogelijke uitbreiding van besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid door de Raad.

Het constitutioneel proces werd na Nice voortgezet met de Verklaring van Laken en de Europese Conventie en werd afgerond met de Intergouvernementele Conferentie (IGC). Het eindresultaat van dit alles is een Grondwettelijk Verdrag, dat op 29 oktober 2004 in Rome ondertekend werd en dat rekening houdt met de toetreding van Bulgarije en Roemenië.

Op de Europese Raad van Laken (december 2001), werd nogmaals gewezen op de adequate aanpak van de Commissie en werd uiting gegeven aan het vaste voornemen ten aanzien van alle kandidaat-lidstaten gelijke principes te hanteren:

- differentiatie: onderhandelingen met de kandidaat-landen worden individueel gevoerd naar eigen merites aangezien het onderhandelings-

tempo afhangt van de mate van voorbereiding van elk land en de complexiteit van de naar voor gebrachte problemen;

- flexibiliteit, wat neerkomt op het inlopen van de achterstand: op basis van dat beginsel werd vastgesteld dat Bulgarije en Roemenië bijkomende inspanningen dienden te leveren;
- monitoring: op basis van de door de Commissie verstrekte informatie, verifiëren de lidstaten de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de door de kandidaat-lidstaten aangegane verbintenissen bij het afsluiten van de onderhandelingshoofdstukken tot op het tijdstip van de daadwerkelijke toetreding. België heeft altijd de nadruk gelegd op dit primordiaal beginsel.

Het is op de Europese Raad van Laken, en dus onder Belgisch voorzitterschap, dat voor het eerst expliciet aangegeven wordt dat Bulgarije en Roemenië later zouden toetreden dan de tien andere kandidaten (de zogenaamde ‘Laken-10’) waarmee op dat ogenblik onderhandeld werd.

Nadat de onderhandelingen met de Laken-10 in december 2002 afgerond waren, bevestigde de Europese Raad van Thessaloniki in juni 2003 dat Bulgarije en Roemenië deel uitmaken van hetzelfde inclusief en onomkeerbaar uitbreidingsproces als de Laken-10. Deze Raad noemde 2007 als toetredingsjaar voor Bulgarije en Roemenië, afhankelijk van de verdere vooruitgang bij het voldoen aan de criteria van Kopenhagen. De Europese Raad bepaalde dat de onderhandelingen in hetzelfde tempo, op dezelfde basis en volgens dezelfde beginselen zouden voortgezet worden als met de Laken-10, met aandacht voor de merites van elk van de kandidaten. De Europese Raad riep beide landen op om het tempo van hun praktische voorbereidingen op te voeren.

In december 2003 stelde de Europese Raad de toetreding van Bulgarije en Roemenië per januari 2007 als gemeenschappelijk doel van de Unie, mits zij daar klaar voor zouden zijn. De Europese Raad spoorde Bulgarije en Roemenië aan de voorbereidingen op toetreding energiek voort te zetten en in praktijk voortgang te boeken. Hij noemde daarbij expliciet het belang van de verbetering van de administratieve en juridische capaciteit.

In juni 2004 kon de Europese Raad concluderen dat beide landen grote vooruitgang geboekt hadden en dat de onderhandelingen over de onderscheiden onderhandelingshoofdstukken met Bulgarije inmiddels technisch afgerond waren. Met Roemenië waren op dat moment nog enkele hoofdstukken te gaan, waaronder de gevoelige hoofdstukken justitie en bin-

nenlandse zaken, milieu en mededinging. De Europese Raad riep beide landen op hun voorbereidingen op toetreding nog verder op te voeren met bijzondere aandacht voor bestuurlijke en gerechtelijke capaciteit, economische en structurele hervormingen en volledige en tijdige uitvoering van de overeengekomen verbintenissen, welke de Unie nauwgezet zou volgen.

De Europese Commissie besliste op 7 oktober 2004 dat de toetredingsonderhandelingen konden beëindigd worden. De onderhandelingen werden afgesloten op 14 december 2004. De Europese Raad van 16 en 17 december 2004 was, na een passende afweging van de evaluaties van de Commissie, van oordeel dat beide landen op het moment van toetreding zullen voldoen aan alle verplichtingen die aan het lidmaatschap verbonden zijn. Zij moeten zich blijven inspannen en alle noodzakelijke hervormingen en toezeggingen op alle onderdelen van het acquis communautaire tijdig en succesvol afronden. Vrijwaringclausules zullen voorzien in maatregelen om ernstige problemen aan te pakken die zich vóór, dan wel binnen drie jaar na de toetreding zouden kunnen voordoen. De EU zal de voorbereidingen en de prestaties van Bulgarije en Roemenië nauwlettend blijven volgen. Daartoe zal de Commissie jaarverslagen blijven indienen over de vorderingen van beide landen op de weg naar toetreding. Die verslagen kunnen eventueel vergezeld worden van aanbevelingen.

Tijdens de onderhandelingen boekte Bulgarije op een aantal punten snellere vorderingen dan Roemenië. Binnenkort zal de Europese Commissie een definitieve aanbeveling doen met betrekking tot de toetreding van Roemenië en Bulgarije op 1 januari 2007 of 2008. Bij de definitieve goedkeuring van dit ontwerp van decreet door de Vlaamse Regering, was de kans reëel dat, gezien de vooruitgang die beide landen boekten, de Europese Commissie hun toetreding in 2007 zal aanbevelen. De toelichtende minister zal informatie over de besluitvorming op Europees niveau verstrekken tijdens de parlementaire behandeling van dit ontwerp van decreet.

5. Voornaamste uitdagingen

5.1. Een groter draagvlak voor de EU sinds 1995

5.1.1. Beleidsacquis

Na de toetreding van Finland, Oostenrijk en Zweden, werd het Basisverdrag gewijzigd door het Verdrag van Amsterdam (1997), het Verdrag van Nice

(2000) en het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa, dat op 29 oktober 2004 ondertekend werd.

Dankzij het Verdrag van Amsterdam kon het communautair beleid inzake werkgelegenheid en sociale zaken, milieu en volksgezondheid uitgediept worden. Het asiel- en immigratiebeleid werd naar het communautaire niveau getild terwijl op politieel en strafrechtelijk gebied de Unie meer actiemiddelen kreeg. Met het Verdrag van Nice werden noodzakelijke institutionele wijzigingen aangebracht. Ingevolge het Verdrag kan een mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing in werking treden wanneer een lidstaat de fundamentele rechten niet naleeft. Het Verdrag vergemakkelijkt verder een intensievere samenwerking tussen bepaalde lidstaten. Tot slot dient eraan herinnerd dat onder het Belgische voorzitterschap in de tweede helft van 2001 een debat over de toekomst van Europa geopend werd met de Verklaring van Laken en de daaruit volgende samenroeping van de Europese Conventie als werkbasis. Het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa, dat door de Intergouvernementele Conferentie (IGC) in juni 2004 aangenomen werd, komt in grote mate overeen met het ontwerp dat door de Conventie uitgewerkt werd.

Sinds 1995 werden in vele beleidsdomeinen verordeningen en richtlijnen aangenomen die de EU een groter draagvlak gegeven hebben. De voornaamste beleidsdomeinen waarin nieuw acquis opgetekend werd zijn maritieme veiligheid, voedselveiligheid, justitie en binnenlandse zaken (asiel en immigratie, Europees aanhoudingsmandaat), anti-discriminatie (sociale politiek), gemeenschappelijk octrooi (interne markt).

5.1.2. De euro

Met de lancering van de euro als gemeenschappelijke munt in twaalf lidstaten op 1 januari 2002 werd een essentiële pijler ter ondersteuning van de interne markt in de EU ingevoerd. Het Toetredingsverdrag stelt dat de nieuwe lidstaten lid zullen worden van de Eurozone. Bulgarije en Roemenië zullen zich aansluiten bij de Eurozone, afhankelijk van het moment waarop voldaan wordt aan de verplichtingen onder het stabiliteitspact.

5.1.3. Schengen

Gestart op 26 maart 1995 zullen de Schengenovereenkomsten ook gelden voor de nieuwe lidstaten. Zij moeten zich tegen hun toetreding voorbereiden

in de onderscheiden Schengendomeinen. De afschaffing van de binnengrenzen met die landen is evenwel voor een later stadium voorzien, met name vanaf het ogenblik dat de noodzakelijke technische modaliteiten doorgevoerd zijn om Bulgarije en Roemenië (maar ook de Laken-10) op te vangen in het controlesysteem binnen de Schengenstructuren (SIS II). De deelname wordt verwacht in de loop van 2007, wanneer de kandidaat-lidstaten aan alle verplichtingen onder de Schengenovereenkomsten moeten voldaan hebben.

5.2. *De specificiteit van deze uitbreiding*

5.2.1. Bijzondere inspanningen

In vergelijking met de uitbreiding van 1995, vereist deze uitbreiding van de kandidaat-lidstaten (maar ook van de Laken-10) bijzondere inspanningen in de verschillende domeinen van het acquis. De nadruk die in de pre-toetredingsfase gelegd werd op infrastructuur, leefmilieu, landbouw en administratieve capaciteiten, zal na toetreding goeddeels overlopen in programma's onder structuur- en cohesiefondsen. Daardoor worden de beste garanties geboden opdat de nieuwe lidstaten binnen de kortste termijnen zullen geïntegreerd kunnen worden in het sociaal-economisch kader van de EU. Dat is ook het geval geweest bij de toetreding van Spanje en Portugal destijds.

5.2.2. Overgangsp periodes

Het toekennen van meer dan 50 overgangsp periodes op hun vraag, moet eveneens het streven van de kandidaat-lidstaten naar de best mogelijke inburgering binnen de kortste termijnen begeleiden. Daarnaast heeft de EU het nuttig geacht in enkele welbepaalde domeinen overgangstermijnen in de onderhandelingen te introduceren, meer bepaald voor wat betreft het vrij verkeer van werknemers, de cabotage bij wegtransport en de financiering van de directe betalingen onder het hoofdstuk landbouw.

5.2.3. Financiering van de uitbreiding

Bij de onderhandelingen met Bulgarije en Roemenië werden precies dezelfde financiële uitgangspunten gehanteerd als voor de 'Laken-10'. De kosten van de uitbreiding voor Bulgarije en Roemenië hebben dan ook, in tegenstelling tot de discussie ten tijde van de

tien kandidaat-lidstaten¹, niet tot een verhit debat geleid.

Relevant voor de financiële aspecten van de toetreding van Bulgarije en Roemenië is het feit dat de verwachte toetredingsdatum van die landen samenvalt met het eerste jaar van de nieuwe financiële perspectieven (2007-2013). Dit maakte dat het niet nodig was om, zoals bij de Laken-10, de bestaande meerjarenkaders van de begroting aan te passen voor uitbreiding. De uiteindelijke afspraak over het financiële raamwerk van de uitbreiding met Bulgarije en Roemenië wordt als een vaststaand gegeven meegenomen bij de onderhandelingen over de nieuwe financiële perspectieven.

Het overeengekomen financiële raamwerk voor de toetreding van Bulgarije en Roemenië omvat een periode van drie jaar (2007-2009), net als voor de Laken-10 (2004-2006). Het totale bedrag voor Bulgarije en Roemenië in deze periode bedraagt € 15,4 miljard in vastleggingskredieten. Hiervan is € 5,5 miljard bestemd voor landbouwuitgaven, € 8,3 miljard voor structuurbeleid, € 1,3 miljard voor intern beleid en € 0,3 miljard voor administratieve uitgaven. Na deze periode van drie jaar worden de EU-uitgaven voor Bulgarije en Roemenië bepaald door het dan geldende acquis, binnen de financiële perspectieven.

5.3. Voornaamste onderhandelingskwesaties

5.3.1. Vrij verkeer van werknemers

De overgangsregeling voor het vrij verkeer van werknemers die met Bulgarije en Roemenië overeengekomen werd, is dezelfde als deze die voor acht van de tien recentelijk toegetreden lidstaten getroffen werd (Malta en Cyprus vormen een uitzondering). Volgens die regeling hoeven de huidige lidstaten tijdens de overgangsperiode hun arbeidsmarkten niet volledig te openen voor werknemers uit de nieuwe lidstaten en kunnen zij nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen toepassen. Ook Bulgarije en Roemenië kunnen op basis van het wederkerigheidsprincipe beperkingen ten aanzien van de toegang tot hun eigen arbeidsmarkten invoeren.

¹ Het was op de Europese Raad van Kopenhagen, 2002, dat de 15 lidstaten een akkoord over de volledige financiering van de uitbreiding bereikten voor de periode 2004-2006.

5.3.2. Mededinging

De Europese regelgeving inzake mededinging is aanleiding geweest voor lange en moeilijke discussies met Bulgarije, maar vooral met Roemenië. Vooral het acquis met betrekking tot staatssteun gaf aanleiding tot ernstige moeilijkheden. De kandidaat-lidstaten bevinden zich met name in een herstructureringsfase van hun industrie waarbij staatsgelden voorzien worden of in de loop der jaren niet conforme fiscale stimuli ingevoerd werden om buitenlandse investeringen aan te trekken. Het dilemma tussen het respecteren van de concurrentieregels, enerzijds, en het vermijden van sociale en menselijke drama's als gevolg van opgedrongen sluitingen, anderzijds, noodzaakte de grootste omzichtigheid.

Tijdens de onderhandelingen werd vastgesteld dat vooral in het geval van Roemenië de controle op ontoelaatbare staatssteun ontbrak. Het is van groot belang dat Roemenië dergelijke steun verleent in overeenstemming met het geldende acquis en dat de Commissie voldoende in de gelegenheid gesteld wordt om hierop controle uit te oefenen. De EU is uiteindelijk akkoord gegaan om twee overgangstermijnen aan Roemenië toe te kennen, met name één voor fiscale stimuleringsmaatregelen voor investeerders in achtergestelde gebieden en vrijhandelszones, en één voor de staatssector. Deze overgangsperiodes zijn verbonden aan strikte voorwaarden en controlemechanismen. Indien niet aan de voorwaarden voldaan wordt, vervalt het recht op de overgangsmaatregelen en kan de eerder genoemde vrijwaringclausule ingeroepen worden met uitstel van de toetredingsdatum tot gevolg. Met dit akkoord wordt verstoring van de werking van de interne markt zoveel mogelijk voorkomen.

5.3.3. Justitie en Binnenlandse Zaken

Voor de EU is een goed beheer van de buitengrenzen een prioriteit. Aangezien beide kandidaat-lidstaten de nieuwe buitengrens zullen vormen, werd aan het hoofdstuk justitie en binnenlandse zaken veel belang gehecht. Naast de vraag of de toetredende landen tijdig over voldoende capaciteit beschikken om het acquis op dit gebied te implementeren en te handhaven, richtte de discussie zich vooral op de overname en toepassing van het Schengenacquis, de strijd tegen illegale immigratie, de hervorming van het gerechtelijk apparaat, corruptiebestrijding, grensbewaking en criminaliteitsbestrijding.

In tegenstelling tot Bulgarije, achtte de EU, onder leiding van het Nederlandse voorzitterschap (tweede

semester 2004), het in het geval van Roemenië noodzakelijk om de voortgang in deze specifieke domeinen onder een versterkt monitoringregime te plaatsen. Indien Roemenië tekortschiet in het nakomen van zijn verplichtingen, kan door de Raad desgevallend over de inroeping van de uitstelclausule met gekwalificeerde meerderheid besloten worden. Dat neemt niet weg dat de voortgang op een aantal terreinen zoals de hervorming van het gerechtelijk apparaat, corruptiebestrijding, de strijd tegen de georganiseerde misdaad en het gerechtelijk vooronderzoek, de bijzondere aandacht van ook Bulgarije vereist. Intensieve monitoring door in het bijzonder de Commissie zal in de komende periode uitsluitel moeten geven over de door beide landen gemaakte vorderingen. Indien nodig kan gebruik gemaakt worden van de specifieke vrijwaringmaatregelen of de algemene uitstelclausule.

5.3.4. Leefmilieu

Gelet op de achterstand die de kandidaat-lidstaten hebben inzake de hoge Europese normen voor leefmilieu, bestond bij het begin van de onderhandelingen de vrees dat het hoge aantal knelpunten vooruitgang in dit domein sterk zou bemoeilijken. Overname en implementatie van het acquis in dit domein vraagt immers grote investeringen en infrastructurele aanpassingen van zowel Bulgarije als Roemenië.

Gaandeweg hebben de kandidaat-lidstaten het aantal overgangsperiodes verminderd om bij het afsluiten van het hoofdstuk tot beheersbare uitzonderingsfaciliteiten te komen. Alle overgangstermijnen zijn daarenboven onderbouwd met gedetailleerde implementatieplannen, waar mogelijk geconcretiseerd naar individuele inrichtingen en voorzien van financiële implementatieplannen.

Uiteindelijk waren de horizontale problemen bij de finale besprekingen hoofdzakelijk beperkt tot het domein van de controle op de industriële vervuiling, afvalwaterzuivering, afvalbeheer (storten, verbranden, recycling), emissies van grote stookinstallaties en verbrandingsinstallaties, terugdringing van emissies van vluchtige organische stoffen.

Ongetwijfeld moeten de kandidaat-lidstaten, en dan vooral Roemenië dat over het algemeen op vlak van implementatie achter op schema zit, hun inspanningen, inclusief binnen het kader van de toegekende overgangsperiodes, verder zetten.

5.3.5. Nucleaire veiligheid

Het energiedossier werd grotendeels gedomineerd door de kwestie van nucleaire veiligheid. Langs de kant van de EU lag bij de besprekingen de grootste gevoeligheid in Oostenrijk. Met Bulgarije werd overeengekomen om vier van de zes eenheden van de kerncentrale van Kozloduy, die beschikt over verouderde kernreactoren die niet met redelijke kosten naar een aanvaardbaar niveau van veiligheid te brengen zijn, in twee fasen te sluiten. De EU verleent hiertoe financiële steun, alsook voor de opwaardering van de twee resterende eenheden.

5.3.6. Vrijwaringclausules

Net als in het Toetredingsverdrag voor de Laken-10 werd ook in het Toetredingsverdrag voor Bulgarije en Roemenië een algemene, economische vrijwaringclausule geïntroduceerd alsook twee speciale vrijwaringclausules, met name één voor de interne markt en een andere voor het domein justitie en binnenlandse zaken.

Om tot een verantwoorde uitbreiding te kunnen komen, achtten de lidstaten het belangrijk om, aanvullend op de reeds getroffen overgangsmaatregelen en bestaande veiligheidsvoorzieningen in het acquis, meer waarborgen in te bouwen voor het geval de twee toetreders op het moment van toetreding nog niet aan alle eisen zouden voldoen. Tot nog toe is het niet nodig gebleken vrijwaringmaatregelen ten aanzien van de in 2004 toegetreden lidstaten af te kondigen.

5.3.7. Uitstelclausule

De periode tussen de afsluiting van de toetredingsonderhandelingen en de beoogde datum van toetreding is in het geval van Bulgarije en Roemenië relatief lang. Ook is geweten dat beide landen aan een groot aantal verplichtingen dienen te voldoen. Het is in deze context dat de Raad, op voorstel van de Commissie, zich akkoord verklaarde om in het Verdrag een zogenaamde uitstelclausule te laten opnemen, volgens dewelke de toetredingsdatum van Bulgarije en/of Roemenië met één jaar kan uitgesteld worden, mits een beslissing door de Raad bij unanimitéit.

Omdat tijdens de onderhandelingen bleek dat Roemenië enige achterstand opgelopen had, voornamelijk in het domein justitie en binnenlandse zaken alsook in

het domein mededinging, kwamen de lidstaten overeen om enkel voor Roemenië, indien deze kandidaat-lidstaat ernstig tekortschiet bij het nakomen van zijn verplichtingen in deze specifieke domeinen van het acquis, de beslissing tot uitstel van toetredingsdatum met gekwalificeerde meerderheid te nemen.

5.4. Specificiteit van de structuur van het Toetredingsverdrag

5.4.1. Gevolgen van de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa voor de structuur van het Toetredingsverdrag

Zoals bij eerdere toetredingen het geval was, is gekozen voor één, gemeenschappelijk Verdrag voor Bulgarije en Roemenië. Door de systematiek van de Kopenhagen-criteria en door de nauwe betrokkenheid van de lidstaten in het onderhandelingsproces, in het bijzonder door de besluitvorming met unanimiteit per onderhandelingshoofdstuk, is evenwel gewaarborgd dat de lidstaten over elke kandidatuur en over de details van de toetredingen konden beslissen.

Het Toetredingsverdrag bestaat slechts uit enkele artikelen over toetreding, ratificatie en inwerkingtreding van het Verdrag. Aan dit Verdrag wordt vervolgens een Toetredingsakte gehecht betreffende de toetredingsvoorwaarden, waaraan op zijn beurt in een reeks bijlagen de overgangsmaatregelen gedefinieerd worden, zoals die onderhandeld werden met de kandidaat-lidstaten over de 31 onderhandelingshoofdstukken heen. De Toetredingsakte en haar bijlagen maken integraal deel uit van het Toetredingsverdrag. Teneinde de toetreding per 1 januari 2007 te kunnen realiseren, dient het Toetredingsverdrag door alle Verdragsluitende Partijen op 31 december 2006 geratificeerd te zijn.

De specificiteit van het Toetredingsverdrag voor Bulgarije en Roemenië is gerelateerd aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa. Vermits er geen zekerheid over bestaat dat het Grondwettelijk Verdrag in werking zal getreden zijn op de vastgelegde datum van 1 november 2006 en het dus evengoed mogelijk is dat dit pas gebeurt na de toetreding van Bulgarije en Roemenië, voorzien op 1 januari 2007, werd bij het opstellen van het Toetredingsverdrag rekening gehouden met beide scenario's.

Concreet werd gekozen voor een 'overkoepelend Verdrag' waaraan twee afzonderlijke documenten gehecht zijn, namelijk een op het Grondwettelijk Verdrag gebaseerd Protocol² en de eerder vermelde, traditionele Toetredingsakte. Zowel het Protocol als de Akte, en hun respectieve bijlagen, bevatten de voorwaarden voor toetreding, de overgangsbepalingen en de institutionele voorzieningen met dat verschil dat het Protocol rekening houdt met de (nieuwe) bepalingen van het Grondwettelijk Verdrag. De inhoud van het Protocol en de Akte komen dus grotendeels overeen. Eventuele inhoudelijke verschillen, zoals met name de institutionele bepalingen, worden desgevallend aangekaart.

Slechts één van beide documenten zal in werking treden op de datum van toetreding, afhankelijk van de op dat tijdstip geldende omstandigheden. In het geval dat het Grondwettelijk Verdrag niet in werking zou getreden zijn vóór de toetreding van Bulgarije en Roemenië wordt de Akte van kracht en worden deze landen partij bij de huidige EU-Verdragen. In het geval dat het Grondwettelijk Verdrag wel in werking zou getreden zijn op de voorziene datum wordt het Protocol van kracht en worden de toetredende landen partij bij dit Grondwettelijk Verdrag en het Euratom Verdrag. Indien het Grondwettelijk Verdrag na de toetreding van de twee kandidaten in werking treedt, zal, zo stipuleert het Toetredingsverdrag verder, het Protocol de Toetredingsakte op dat moment vervangen.

Indien enkel met het scenario rekening zou gehouden worden dat het Grondwettelijk Verdrag in werking treedt vóór de toetreding van Bulgarije en Roemenië, maar dit onverhoopt niet zou gebeuren, dan is er te weinig tijd om een traditioneel Verdrag met daaraan gehecht een traditionele Toetredingsakte op te stellen, te ondertekenen en te ratificeren.

Wegens de onzekerheid van de volgorde van gebeurtenissen, is er sprake van een uitzonderlijke feitelijke situatie. Daarom is de gekozen structuur van dit

² Het Grondwettelijk Verdrag beoogt het gehele primaire Gemeenschapsrecht in één tekst op te nemen. Daarom zijn alle toepasselijke bepalingen van eerdere toetredingsverdragen in protocollen opgenomen en als bijlagen aan het Grondwettelijk Verdrag gehecht (cf. protocollen 8 en 9 bij het Grondwettelijk Verdrag). Deze methode houdt in dat voor toekomstige toetredingen, waaronder de toetreding van Bulgarije en Roemenië, ook gekozen wordt voor een protocol, gehecht aan het Grondwettelijk Verdrag.

Toetredingsverdrag enerzijds afwijkend van vorige Toetredingsverdragen en kan het anderzijds niet als precedent voor toekomstige toetredingen dienen.

5.4.2. De inwerkingtreding van het Toetredingsverdrag

De inwerkingtreding van het Toetredingsverdrag is voorzien op 1 januari 2007. Zoals reeds eerder vermeld, kan de inwerkingtreding tot 1 januari 2008 uitgesteld worden door het invoeren van de algemene uitstelclausule. Als vóór 1 januari 2007 duidelijk is dat er een groot risico bestaat dat Bulgarije en/of Roemenië klaarblijkelijk niet in staat zullen zijn om op een aantal belangrijke gebieden per 1 januari 2007 aan de lidmaatschapsverplichtingen te voldoen, kan de Commissie de Raad aanbevelen de toetredingsdatum met één jaar uit te stellen. De Raad besluit hierover met eenparigheid van stemmen, en in het geval van Roemenië in een aantal specifieke domeinen met gekwalificeerde meerderheid.

Als een dergelijk besluit jegens beide kandidaat-lidstaten genomen wordt, dan treedt het gehele Toetredingsverdrag slechts in werking op 1 januari 2008. Treft het besluit slechts één van deze kandidaat-lidstaten, dan treedt het Toetredingsverdrag voor alle Verdragsluitende Partijen in werking op 1 januari 2007, behalve voor die kandidaat-lidstaat tot wie het besluit gericht is. Het invoeren van de uitstelclausule staat los van de ratificatie van het Toetredingsverdrag.

5.4.3. Technische aanpassingen

Tot nog toe bevatte een traditionele Toetredingsakte ook een bijlage met een groot aantal louter technische aanpassingen aan secundaire wetgeving teneinde rekening te houden met de toetreding van nieuwe lidstaten tot de EU.

Conform de logica van het Grondwettelijk Verdrag, namelijk het opnemen van het primaire Gemeenschapsrecht in één tekst, is er ook wat de technische aanpassingen betreft voor gekozen om het Protocol niet te belasten met omvangrijke bijlagen met een groot aantal technische amendementen aan secundaire EU-wetgeving maar eerder de technische aanpassingen op te nemen in ofwel een besluit van de Raad, op voorstel van de Commissie, ofwel in een besluit van de Commissie in het geval dat het oor-

spronkelijk besluit van de Commissie afkomstig zou zijn. De besluiten zullen zo dicht mogelijk in de buurt van de toetredingsdatum formeel door de Raad aangenomen worden, zodanig dat ook de kort voor toetreding van kracht geworden secundaire wetgeving, of het zogenaamde ‘nieuw acquis’³ kan aangepast worden.

Voor redenen van consistentie werd eenzelfde benadering gevolgd voor de Toetredingsakte, die, zoals hierboven vermeld, het Toetredingsverdrag zal vergezellen indien het Grondwettelijk Verdrag niet op de voorziene datum van 1 november 2006 in werking treedt. In dat geval zal dus de Toetredingsakte, in tegenstelling tot het Toetredingsverdrag voor de Laken-10, niet langer de bijlagen bevatten met aanpassingen aan secundaire wetgeving.

6. Institutionele bepalingen

De institutionele structuur is in volle beweging waarbij men zeker moet stellen dat de nieuwe lidstaten binnen het geheel een nuttige en correcte plaats toegewezen krijgen vanaf het tijdstip van hun daadwerkelijke toetreding. In het geval van Bulgarije en Roemenië verschillen de institutionele bepalingen naargelang het Protocol, dat rekening houdt met de afspraken in het Grondwettelijk Verdrag, en de Toetredingsakte, dat steunt op de huidige Verdragen:

6.1. Protocol

Op de fundamentele vraag of in de toekomst een werkbare en besluitvaardige Unie met 27 leden haalbaar is, werd door het Verdrag van Nice een eerste antwoord verstrekt. Het constitutionele proces werd na Nice voortgezet met de Verklaring van Laken en de Europese Conventie en werd afgerond door de IGC. Dat alles resulteerde in een Grondwettelijk Verdrag dat het institutionele kader van de Unie verder aanpast om een antwoord te bieden op de uitdagingen die gepaard gaan met de uitbreiding. Het Verdrag van Nice blijft evenwel van kracht als het Grondwettelijk Verdrag niet op de voorziene datum van 1 november 2006 zou geratificeerd zijn.

³ Nieuw acquis betreft EU-wetgeving die in de periode tussen de ‘cut-off date’ (vastgelegd op 1 oktober 2004) en de datum van toetreding door de instellingen aangenomen werd en dus niet tijdens de onderhandelingen, afgerond op 14 december 2004, mee in rekening gebracht werd.

Het Protocol, gehecht aan het Toetredingsverdrag, neemt een aantal tijdelijke aanpassingen aan de institutionele bepalingen van het Grondwettelijk Verdrag op. Meer bepaald haakt het Protocol in op de overgangsbepalingen die in het Grondwettelijk Verdrag voorzien worden. In het Grondwettelijk Verdrag (Protocol 34) wordt gesteld dat bepaalde institutionele hervormingen slechts na verloop van tijd volledige uitwerking zullen hebben.

De zetelverdeling in het Europees Parlement zoals in het Grondwettelijk Verdrag voor de periode 2004-2009 opgenomen is, is gebaseerd op het Verdrag van Nice en het Toetredingsverdrag van 2003. Tussen het tijdstip van de daadwerkelijke toetreding en de installatie van het nieuwe Parlement na de verkiezingen van 2009, krijgen Bulgarije en Roemenië respectievelijk 18 en 35 leden die vóór 31 december 2007 via rechtstreekse verkiezingen in elk van de landen dienen verkozen te worden. Vermits de huidige lidstaten aan de huidige zetelverdeling wensten vast te houden (België behoudt in die periode zijn 24 zetels) heeft deze regeling tot gevolg dat tot aan de aanvang van de zittingsperiode 2009-2014 het toebedeelde aantal zetels hoger uitkomt dan het bij het Grondwettelijk Verdrag vastgelegde maximumaantal zetels. Over de samenstelling van de 750 zetels van het Europees Parlement vanaf de periode 2009-2014 zal de Europese Raad een Europees besluit vaststellen.

Het aantal stemmen dat Bulgarije en Roemenië krijgen in de Raad tot 31 oktober 2009 is vastgelegd op respectievelijk 10 en 14. De beslissingen komen tot stand wanneer zij ten minste 255 stemmen verkregen hebben en de meerderheid van de leden voorstemt. Een lidstaat kan tevens vragen om na te gaan of deze 255 stemmen ten minste 62% van de bevolking van de Unie vertegenwoordigen. Het systeem van dubbele meerderheid, zoals voorzien in de Grondwet, treedt vanaf 1 november 2009 in werking.

Op de datum van toetreding wordt van elke nieuwe lidstaat een onderdaan benoemd in de Commissie. De nieuwe leden worden na raadpleging van het Europees Parlement, in overeenstemming met de voorzitter van de Commissie door de Raad met gekwalificeerde meerderheid benoemd. De overgang naar een kleinere Commissie wordt in het Grondwettelijk Verdrag uitgesteld tot 2014.

6.2. Toetredingsakte

Deze Akte is slechts van toepassing indien op 1 januari 2007 (of 1 januari 2008 in het geval van activering van de uitstelclausule) het Grondwettelijk Verdrag nog niet in werking zou getreden zijn. In dat geval

blijft de Akte van toepassing totdat het Grondwettelijk Verdrag van kracht wordt.

De inhoud van de Akte komt grotendeels overeen met die van het Protocol. Toch wijkt de Akte op sommige plaatsen af ten aanzien van het Protocol. Het gaat hier hoofdzakelijk om punten waar het Grondwettelijk Verdrag enerzijds en de Unieverdragen anderzijds van elkaar verschillen, zoals het geval is ten aanzien van de institutionele bepalingen.

De Akte bepaalt dat Bulgarije en Roemenië respectievelijk 18 en 35 zetels krijgen in het Europees Parlement voor de periode 2004-2009. In deze periode wordt aangehaakt bij de huidige zetelverdeling zodat het aantal zetels voor de huidige lidstaten niet zou veranderen. Voor de zittingsperioden vanaf 2009 zijn er dat respectievelijk 17 en 33. Bij dit laatste is teruggegrepen naar de standaardverdeling zoals voorzien in het Verdrag van Nice (mits correctie voor Hongarije en Tsjechië). Het maximale aantal zetels wordt hierdoor verhoogd van 732 naar 736.

Bulgarije krijgt 10 stemmen in de Raad, Roemenië 14. Het huidige besluitvormingssysteem wordt geëxtrapoleerd om rekening te houden met de twee toetreders, wat met zich meebrengt dat besluiten tot stand komen wanneer zij minstens 255 stemmen verkregen hebben en de meerderheid van de leden voorstemt. Ook hier geldt de regel dat een lidstaat kan vragen om na te gaan of deze 255 stemmen ten minste 62% van de bevolking van de Unie vertegenwoordigen.

Er werd besloten dat elke nieuwe lidstaat vanaf de dag van toetreding aanspraak kan maken op één Europese commissaris. De nieuwe leden worden met gekwalificeerde meerderheid van stemmen en in overeenstemming met de voorzitter van de Commissie door de Raad benoemd, na raadpleging van het Parlement.

7. Voornaamste onderhandelingsresultaten

De twee kandidaat-lidstaten kregen in de onderhandelingen elk nagenoeg 90.000 bladzijden primaire en secundaire wetgeving te verwerken. Het was in hoofdzaak de manier waarop lacunes moesten opgevuld worden of specifieke probleemgebieden moesten opgevangen worden, die de onderhandelingen bezielde. Het waren intense besprekingen die aan een hoog tempo gevoerd werden, met bij wijlen harde uitwisselingen van posities. Het uiteindelijke resultaat is terug te vinden in het aan het Toetredingsverdrag gehechte Protocol/Akte waarin alle afspraken met de kandidaat-lidstaten staan genoteerd. Het Verdrag dat met zijn bijlagen in totaal meer dan 800 bladzijden

telt, neemt daarmee alle overgangsperiodes, derogaties en specifieke regelingen op, alsook de financiële afspraken en de verklaringen in diverse vormen.

Hierna zal ingegaan worden op de belangrijkste resultaten in de onderhandelingen en meer bepaald deze inzake de vier vrijheden, de interne markt, energiepolitiek, sociale zaken, leefmilieu, landbouw, belastingen, transport, regionale politiek, justitie en binnenlandse zaken en begroting.

7.1. Vier vrijheden

De EU heeft in de onderhandelingen alle belang gehecht aan het perspectief van een verruiming van de interne markt met de twee kandidaat-lidstaten. In eerste instantie werd nagegaan op welke manier de vier vrijheden, zijnde vrij verkeer van goederen, vrij verkeer van personen, vrij verkeer van diensten en vrij kapitaalverkeer, ingevuld konden worden.

7.1.1. Vrij verkeer van goederen

Wat het vrij verkeer van goederen betreft, zullen Bulgarije en Roemenië het volledige acquis onder dit hoofdstuk overnemen en implementeren. Er werden bijgevolg geen transitieperiodes onderhandeld.

7.1.2. Vrij verkeer van personen

De onderhandelingen over het vrij verkeer van personen lagen niet eenvoudig vanwege de verschillende gevoeligheden inzake vrij verkeer van werknemers bij de lidstaten onderling, alsook versus de kandidaat-lidstaten die een volledige liberalisering van bij de toetreding bepleitten. Het overgangsregime voor Bulgarije en Roemenië is identiek aan datgene dat voor de Laken-10 destijds overeengekomen werd. Het gaat hierbij om een overgangsperiode voor zeven jaar ten aanzien van de twee kandidaat-lidstaten. Deze overgangsperiode kan eveneens door de kandidaat-lidstaten ingeroepen worden als reciprociteitsregel. Het compromis houdt dus in dat gedurende een periode van maximaal zeven jaar de arbeidsmarkt in de 27 landen kan gecontroleerd worden⁴.

⁴ De lidstaten mogen, indien gewenst, hun arbeidsmarkt van bij de toetreding liberaliseren door hun wetgeving hieromtrent specifiek aan te passen. De kandidaat-lidstaten zullen toegang krijgen tot het Eures-systeem, met inbegrip van het principe van het communautair voorkeurrecht ten aanzien van kandidaten uit derde landen.

Meer precies zullen de huidige lidstaten gedurende de eerste twee jaar de uit nationale of uit bilaterale overeenkomsten voortvloeiende maatregelen toepassen. De Commissie zal op het einde van het tweede jaar, na consultatie van alle instanties, inclusief de syndicale instanties, een rapport opmaken. Alle lidstaten kunnen zelf beslissen voor een verlenging van de toepassing van nationale wetgeving met drie jaar. Zij dienen hiertoe de Commissie ex post in kennis te stellen. De lidstaten die geen notificatie aan de Commissie richten en hun arbeidsmarkt volledig liberaliseren vanaf het derde jaar, kunnen evenwel in geval van ernstige marktverstoringen, binnen de termijn van de bijkomende drie jaar, een vrijwaringsclausule invoeren. Na vijf jaar wordt de arbeidsmarkt geliberaliseerd. Lidstaten kunnen toch nog, in geval van ernstige marktverstoringen, mits een ex-ante notificatie een verlenging van nogmaals twee jaar bekomen.

België wenst zich in dit stadium te houden aan de termen van de verdragsteksten. Na twee jaar zal België de situatie opnieuw evalueren.

7.1.3. Vrij verrichten van diensten

Bulgarije en Roemenië nemen het acquis onder dit hoofdstuk volledig over maar verkregen een overgangsperiode inzake beleggerscompensatiestelsels en het vereiste minimumbedrag van de compensatie tot respectievelijk einde 2009 en einde 2011.

7.1.4. Vrij verkeer van kapitaal

Zoals ook voor de tien nieuwe lidstaten het geval was, werd ook met Bulgarije en Roemenië onderhandeld over de toekenning van een overgangsperiode met betrekking tot de aankoop van landbouw- en bosgrond. Door het bekomen van een overgangsperiode wensten de kandidaat-lidstaten te voorkomen dat speculanten goedkoop deze gronden zouden kunnen opkopen. Er werd met Bulgarije en Roemenië een zevenjarige overgangsregeling overeengekomen op grond waarvan zij hun nationale wetgeving op gebied van aankoop van landbouwgrond en bossen mogen handhaven. Staatsburgers van de lidstaten die zelfstandig boer zijn, zijn uitgezonderd van het bereik van de overgangsregelingen. Voor het einde van het derde jaar van deze overgangstermijnen zal de Commissie een algemene beoordeling doorvoeren.

Met betrekking tot de secundaire residenties, verkregen Bulgarije en Roemenië een overgangsperiode van vijf jaar waarbinnen zij hun nationale wetgeving

met betrekking tot de aankoop van tweede woningen mogen handhaven. Staatsburgers van de lidstaten die al in de kandidaat-lidstaten wonen, vallen niet onder de overgangsregelingen.

7.2. Interne markt

De invoering in 1992 van de interne markt als operationele doelstelling is een belangrijke pijler gebleken van de economische dimensie van de EU. Het houdt in dat goederen of diensten geproduceerd in de EU en in de andere landen van de EER (Noorwegen, IJsland, Liechtenstein), vrijelijk kunnen vervoerd en verhandeld worden binnen de grenzen van de EER. De resultaten in de besprekingen die verband houden met de interne markt, betreffen verschillende hoofdstukken, waarvan hieronder de specifieke situatie van de farmaceutica belicht wordt, naast de regels van mededinging, in het bijzonder de afspraken met betrekking tot staatssteun. Het onderdeel veterinaire en fytosanitaire aangelegenheden wordt hierna onder de hoofding landbouw besproken.

Opdat de beste garanties gegeven zouden worden om alle afspraken te laten naleven door de kandidaat-lidstaten, voorziet het Toetredingsverdrag voor Bulgarije en Roemenië een vrijwaringclausule specifiek voor de interne markt, naast de economische vrijwaringclausule, die ook reeds bij vorige uitbreidingen gold.

7.2.1. Ondernemingsrecht

In de feiten hebben de resultaten van de onderhandelingen in het domein van ondernemingsrecht, waarbij de kandidaat-lidstaten zich in functie van loyale concurrentie hebben moeten schikken naar de Europese regelgeving, betrekking op twee elementen die voornamelijk relevant zijn voor de farmaceutische sector: de prioriteit van het patentrecht in de productie en het beheersen van de parallelle markt (specifiek mechanisme).

Teneinde het unitaire karakter van het Gemeenschapsmerk en het Gemeenschapsmodel veilig te stellen, wordt de betreffende EU-wetgeving in die zin aangepast dat de werkingssfeer van beide industriële eigendomsrechten op de datum van toetreding automatisch uitgebreid wordt tot het grondgebied van Bulgarije en Roemenië. Daarnaast werd met de kandidaat-lidstaten overeengekomen dat de aan-

vraag voor een aanvullend beschermingscertificaat, waardoor de octrooibescherming voor geneesmiddelen met vijf jaar kan verlengd worden op de standaardperiode van twintig jaar patentrecht, binnen zes maanden na de datum van toetreding dient ingediend te zijn. Het toekennen van dit 'bijzonder beschermingscertificaat' (SPC), waardoor het patent niet na twintig jaar maar na vijftwintig jaar vervalt, is bedoeld om de patenthouder te compenseren voor verlies omwille van het ontbreken van patentwetgeving in een bepaald land.

Net als in het Toetredingsverdrag van 2003 (voor de acht nieuwe lidstaten uit Midden- en Oost-Europa) geldt ook ten aanzien van Bulgarije en Roemenië een specifiek mechanisme voor de industriële eigendom van geneesmiddelen. Het is immers uit de praktijk van de parallelle markt gebleken dat het volledig doortrekken van het principe van de interne markt inzake geneesmiddelen, zowel voor de fabrikant als voor de patiënt nefast kunnen zijn. Om te vermijden dat dezelfde producten (herverpakt, inclusief met nieuwe bijsluiters in een andere taal) na export onverantwoord terug op de oorspronkelijke markt terecht komen, werd besloten in het Verdrag een specifiek mechanisme in te schrijven. Volgens dit mechanisme moet de tussenpersoon die de geneesmiddelen wil heruitvoeren bij geschil aan de bevoegde autoriteit kunnen aantonen dat de fabrikant hiervan minstens één maand tevoren in kennis gesteld werd. Het is belangrijk te onderlijnen dat dit mechanisme in geen geval de bonafide producenten van generische producten treft. Met deze regeling wordt voorkomen dat in de huidige lidstaten producten uit de nieuwe lidstaten op de markt komen, die inbreuk maken op de bestaande octrooirechten.

7.2.2. Mededinging

Een belangrijk aspect in de interne markt is het degelijk functioneren van het acquis inzake mededinging. Gelet op de delicate sociaal-economische situatie in verschillende kandidaat-lidstaten werden oplossingen geformuleerd om op termijn onrechtmatige staatssteun te bannen. Daar waar Bulgarije zich engageerde tot volledige overname en implementatie van het mededingingsacquis, werden aan Roemenië enkele overgangsperiodes toegekend, die voornamelijk betrekking hebben op illegale fiscale steun en op specifieke staatssteunmaatregelen voor staal.

Wat niet -conforme fiscale steun betreft, krijgt Roemenië tot eind 2010 de tijd om de hulp aan kleine en mid-

delgrote ondernemingen (KMO's) uit te faseren. Ook mag Roemenië tot eind 2011 aan ondernemingen vrijstellingen voor royalty's blijven verlenen. Beide overgangsregelingen gelden onder bepaalde voorwaarden en het totale netto-aandeel van de steun werd geplafonneerd op 75%. Roemenië verkreeg een bijzondere regeling voor de autoconstructie, waarbij de totale steun beperkt wordt tot een plafond van 30% van de in aanmerking komende investeringskosten.

Binnen twee maanden na toetreding moet Roemenië informatie geven over de naleving van de voorwaarden van de overgangstermijnen. Ook over het toezicht op de steun aan de sector motorvoertuigen, moet Roemenië halfjaarlijks rapporteren. De kandidaat-lidstaat zal na afloop van de overgangsfase de Commissie tevens op de hoogte brengen van de investeringen die de begunstigden daadwerkelijk verricht hebben en de totale steunbedragen die de begunstigden ontvangen hebben.

Met betrekking tot de staalsector, heeft Roemenië een nationaal herstructureringsprogramma van de staalsector voor de periode tot 2008 opgesteld. De overheidssteun die in de periode 1993 tot en met 2004 verleend is voor herstructurering, is nu onder voorwaarden verenigbaar met de gemeenschappelijke markt. Met de genomen maatregelen wordt de staatssteun aan banden gelegd, onder andere doordat in de periode 2005 tot en met 2008 geen overheidssteun mag toegekend of uitgekeerd worden aan de staalbedrijven die onder het nationaal herstructureringsprogramma vallen. Tevens worden aan de staalsector aanzienlijke capaciteitsreducties opgelegd.

Het Toetredingsverdrag bevat overigens een mechanisme volgens hetwelk steunmaatregelen van de toetredende staten kunnen bestempeld worden als 'bestaande steun' of als 'nieuwe steun'. Het Toetredingsverdrag van 2003 kent een vergelijkbare maatregel. Roemenië kan slechts van dit regime profiteren van zodra de handhavingsprestaties op het vlak van staatssteun, een toereikend niveau bereikt hebben ('enforcement record'). In het geval van Roemenië voorziet het mechanisme bovendien dat, zolang het zogenaamde 'enforcement record' onvoldoende is, de staatssteun die toegekend werd tussen 1 september 2004 en de datum van toetreding zal herbekeken worden. Indien deze steun illegaal blijkt te zijn en de Commissie bijgevolg een negatief besluit neemt, zal Roemenië de steun moeten terugvorderen bij de begunstigde.

7.3. Landbouw

Algemeen gesproken moeten de kandidaat-lidstaten inzake landbouw prioriteit geven aan de noodzakelijk geachte hervormingen. De financiering van deze hervormingen gebeurt zowel via het kanaal van de plattelandsontwikkeling als via het kanaal van de structuurpolitiek. Landbouwers krijgen daarenboven stimuli om zich op een economisch verantwoorde manier in te werken in de Europese landbouwlogica. Een aantal landbouwers dat na vijf jaar bijzondere stimuli onder het schema van de semi-overleving, er niet in slaagt rendabel te zijn, zal in een saneringsfase terecht komen.

7.3.1. Rechtstreekse betalingen

Voor Bulgarije en Roemenië worden de rechtstreekse betalingen volgens hetzelfde systeem als voor de tien toetreders ingevoerd, met dien verstande dat hiermee pas in 2007 begonnen wordt (van 25% in 2007 oplopend tot 100% vanaf 2016). Het referentiejaar voor rechtstreekse betalingen is voor Bulgarije en Roemenië het kalenderjaar 2006.

De kandidaat-lidstaten hebben evenwel het recht om bijkomende bedragen bovenop de vaste procenten te betalen aan de landbouwers. In het geval van Bulgarije en Roemenië is deze zogenaamde 'topping up' op twee manieren toegestaan: de directe inkomstenstoeslagen mogen nationaal aangevuld worden tot 55% van het niveau van de rechtstreekse betalingen in de Gemeenschap (EU-15) in 2007, 60% in 2008 en 65% in 2009 en vanaf 2010 tot 30%. Voor de zuivelsector gelden de volgende maxima: 85% in 2007, 90% in 2008, 95% in 2009 en 100% vanaf 2010.

Als alternatief kan gekozen worden voor het aanvullen van de rechtstreekse betalingen tot het totale niveau van de rechtstreekse steun waarop de landbouwer in het kalenderjaar 2006 per product op grond van een nationale regeling die vergelijkbaar is met steun uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, recht zou hebben, verhoogd met 10 procentpunten.

De totale rechtstreekse steun, die na de toetreding in de nieuwe lidstaat aan de landbouwer kan verleend worden uit hoofde van de betrokken rechtstreekse betaling met inbegrip van alle aanvullende nationale rechtstreekse betalingen, mag wel niet hoger zijn dan het niveau van de rechtstreekse steun waarop de

landbouwer recht zou hebben uit hoofde van de overeenkomstige rechtstreekse betaling die dan geldt voor de lidstaten van de EU-15.

Tot slot dient genoteerd te worden dat enkel in de periode 2007-2009 het optoppen van de directe inkomenssteun gedeeltelijk mag gefinancierd worden door de middelen bestemd voor plattelandontwikkeling. Bijkomende ‘topping-up’ moet met nationale budgetten gefinancierd worden (co-financiering).

7.3.2. Landbouwbeleid

De onderhandelingen met betrekking tot de suiker- en isoglucosesector werden bemoeilijkt door het initiële verzoek tot een hoog productiequotum voor suiker vanwege beide kandidaat-lidstaten. Bij de uiteindelijk toegekende suikerquota werd rekening gehouden met de WTO-beperkingen en de vooropgestelde referentieperiode (1998-2002). Bij het toekennen van het quotum voor geraffineerde suiker, waarbij ruwe rietsuiker geïmporteerd wordt uit derde landen en verwerkt tot witte suiker, werd vooral rekening gehouden met het voorkomen van mogelijke consumptieproblemen en ernstige sociale gevolgen. Tot slot dient genoteerd dat Bulgarije in 2006 mag beslissen om het toegekende productiequotum voor suiker om te zetten naar het isoglucosequotum (‘review clause’).

Met betrekking tot de zuivelsector wordt voor Bulgarije en Roemenië, zoals ook voor de tien toetredende landen destijds het geval was, een speciale herstructureringsreserve voor de zuivelsector ingevoerd met ingang van 1 april 2009. Deze reserve moet het herstructureringsproces van de zuivelsector van beide landen (verlegging van de productie voor verbruik op het eigen bedrijf naar productie voor de markt) bevorderen. Voor beide landen wordt op basis van cijfers uit 2006 de vastgestelde verdeling van de totale hoeveelheid over de leveringen en de rechtstreekse verkoop van melk en zuivelproducten herbekeken en zo nodig aangepast. Op basis van cijfers uit 2004 zal nagegaan worden of het vastgestelde referentievetgehalte voor melk voor Roemenië moet aangepast worden.

Wat gedistilleerde en gearomatiseerde dranken betreft, werden enkele lokale productnamen alsook geografische benamingen aan de lijsten van erkende benamingen toegevoegd. Ook de verordening inzake ruwe tabak neemt een aantal bijkomende productna-

men op. Verder krijgen zowel Bulgarije als Roemenië met betrekking tot de wijnmarkt, nieuwe aanplantrechten voor de productie van bepaalde kwaliteitswijnen (1,5% van het totale wijnbouwareaal) en werd met Roemenië een overgangperiode tot december 2014 overeengekomen inzake verplantingsrechten voor hybride variëteiten die niet in de classificatie van wijnsoorten in de gemeenschappelijke marktordening opgenomen zijn. Tot slot wordt, op verzoek van de kandidaat-lidstaten zowel zaaigoed als tabak opgenomen in de steunregelingen.

7.3.3. Plattelandontwikkeling

Voor Bulgarije en Roemenië zal in de periode 2007-2009 voor plattelandontwikkeling € 3.041 miljoen beschikbaar zijn. Inzake de aanwending van de middelen werden een aantal specifieke afspraken gemaakt. Het is Bulgarije en Roemenië tijdelijk toegestaan semi-zelfstandige boerderijen die een herstructurering ondergaan, te steunen in het kader van plattelandontwikkeling. Zoals hierboven reeds vermeld, kunnen middelen bestemd voor plattelandontwikkeling tot een bepaald maximum tevens ingezet worden voor het optoppen van de directe inkomenssteun (voor de periode 2007-2009) en voor het uitvoeren van maatregelen met betrekking tot vervroegd pensioen voor melkveehouders in Bulgarije.

7.3.4. Veterinaire aspecten

Bulgarije en Roemenië hebben een overgangperiode gekregen tot einde 2009 om de Europese normen van volksgezondheid volledig in te passen. Meer precies mogen een aantal melkerijen (80 in het geval van Bulgarije, 28 in het geval van Roemenië) tot eind 2009 niet EU-conforme melk verwerken, mits deze melkproducten uitsluitend voor de lokale markt bestemd zijn. Deze producten voor de lokale markt moeten voorzien worden van een merkteken en dit om de illegale verkoop op de interne markt te voorkomen. In het geval van Bulgarije mogen daarnaast 20 melkverwerkende bedrijven ook tot eind 2009 zowel conforme als niet conforme melk verwerken, evenwel op verschillende productielijnen. Consumptiemelk die niet aan de vetpercentages voldoet, mag alleen op de Bulgaarse markt of in derde (niet EU-)landen afgezet worden. Bulgarije mag tot eind april 2009 consumptiemelk met een vetpercentage van 2% als halfvolle melk en melk met een vetpercentage van 3% als volle melk op de lokale markt afzetten.

Met Roemenië werd daarenboven een overgangstermijn tot eind 2009 overeengekomen voor 27 vleesverwerkende bedrijven die niet aan de structurele EU-eisen voldoen. Producten van deze bedrijven mogen enkel op de lokale markt afgezet worden en moeten voorzien worden van een merkteken.

7.3.5. Fytosanitaire aspecten

In de verschillende onderdelen die met fytosanitaire aspecten te maken hebben, werden overgangstermijs toegekend. Het betreft in essentie plantbeschermingsmiddelen (tot maximum 2009 voor Roemenië) en het toevoegen van enkele boomsoorten aan de lijst voor het in handel brengen van bosbouwkundig teeltmateriaal.

7.4. *Transport*

7.4.1. Cabotage wegvervoer

Cabotage in het wegvervoer vormde een van de belangrijke thema's in de onderhandelingen over transport. Met betrekking tot de liberalisering van het wegverkeer, kunnen de kandidaat-lidstaten van bij hun toetreding deelnemen aan het internationaal verkeer binnen de interne markt. Ook aan de grote cabotage⁵ kan van bij toetreding deelgenomen worden.

Aangaande kleine cabotage hebben de lidstaten overeenstemming bereikt over een gefaseerde opening van de cabotagemarkt waarbij wegvervoerders uit Bulgarije en Roemenië voor een periode van drie jaar vanaf hun datum van toetreding niet kunnen opereren op de markten van de andere lidstaten. Maar ook Bulgarije en Roemenië hebben het recht om ten aanzien van de huidige lidstaten op basis van wederkerigheid, dezelfde beperkingen in te voeren. Elke lidstaat, nieuwe of huidige, kan de overgangstermijs tot maximaal vijf jaar verlengen. Deze landen die de kleine cabotage markt liberaliseren, mogen, zolang de overgangstermijs loopt, in geval van ernstige verstoringen van de markt, een vrijwaringclausule inroepen.

⁵ Wegvervoer tussen verschillende bestemmingen in de interne markt, uitgevoerd door een voertuig ingeschreven in een derde land.

7.4.2. Toegang tot het beroep van wegvervoerder

Transportondernemingen dienen te voldoen aan het pakket van kwalitatieve eisen, waaronder kredietwaardigheid, met het oog op de verbetering van de kwaliteit van diensten en de verkeersveiligheid, een rationalisatie van de markt en voorkoming van deloyale concurrentie tussen transportondernemingen uit verschillende lidstaten. Voor de transportondernemingen die in Bulgarije uitsluitend op de binnenlandse markt opereren, wil de EU een overgangstermijn tot 31 december 2010 toestaan om de Bulgaarse overheid in staat te stellen de laatste stap van zijn actieplan op het gebied van wegvervoer te kunnen zetten. Voor Roemeense transportondernemingen werd een dergelijke regeling niet overeengekomen.

7.4.3. Maximumgewicht van vrachtwagens

Vanaf het moment van toetreding moeten Bulgarije en Roemenië de hoofdtransitroutes klaargemaakt hebben voor vervoer door vrachtwagens met het zwaardere maximale EU-gewicht. Voor beide landen geldt tot 2013 een tijdschema volgens hetwelk zij geleidelijk het secundaire wegennet dienen aan te passen aan de Europese grenswaarden. In deze periode mogen geen extra heffingen opgelegd worden aan voertuigen die de EU-normen eerbiedigen.

7.4.4. Voertuigenbelasting wegvervoer

Op het gebied van wegvervoer heeft Roemenië nog een beperkte overgangstermijn bedongen. Tot eind 2010 gelden de Europese tarieven van de voertuigenbelasting niet voor Roemeense voertuigen voor zover die alleen binnenlands vervoer verrichten. Roemenië zal vanaf 2011 geleidelijk de voertuigenbelasting verhogen tot aan het Europese tarief.

7.5. *Belastingen*

7.5.1. Belasting op toegevoegde waarde (btw)

Bulgarije en Roemenië mogen een btw-vrijstelling handhaven voor internationaal personenvervoer. Verder mogen de twee kandidaat-lidstaten vrijstelling van btw toestaan voor KMO's met een jaaromzet die hoger ligt dan het niveau in het geldende acquis.

7.5.2. Accijnzen

Bulgarije en Roemenië hebben tot 31 december 2009 uitstel gekregen om het acquis met betrekking tot de accijnzen op sigaretten toe te passen. Tijdens deze overgangperiode mogen lidstaten beperkingen handhaven op de hoeveelheid sigaretten die door private personen uit Bulgarije en Roemenië mogen meegenomen worden. Van de kandidaatlanden wordt verwacht dat begeleidende maatregelen genomen worden om fraude te voorkomen.

Bulgarije en Roemenië krijgen een overgangstermijn voor het bereiken van het minimumaccijnsniveau op verschillende energieproducten, zoals benzine, elektriciteit en steenkool. Deze overgangstermijnen hebben een looptijd die per product verschilt, maar die nooit langer is dan tot 1 januari 2013.

Daarnaast hebben Bulgarije en Roemenië een derogatie verkregen voor het heffen van accijnzen op respectievelijk 30 liter en 50 liter zuivere alcohol afkomstig uit de eigen fruitkweek.

7.5.3. Directe belasting

Bulgarije en Roemenië krijgen een overgangstermijn (tot respectievelijk 1 januari 2015 en 1 januari 2011) voor de belastingregeling inzake uitkeringen van interest en royalty's tussen verbonden ondernemingen van verschillende lidstaten.

7.6. Sociale politiek

De kandidaat-lidstaten zullen het acquis volledig overnemen, inclusief het acquis betreffende de non-discriminatie. Enkel Bulgarije verkreeg in het kader van volksgezondheid een overgangperiode tot eind 2010, met name voor de toepassing van het maximale teergehalte in de sigaretten die in Bulgarije geproduceerd en verhandeld worden. Bulgarije moet de Commissie regelmatig bijgewerkte informatie verstrekken over het tijdsschema en de maatregelen tot naleving van de richtlijn.

7.7. Energie

Zowel Bulgarije als Roemenië krijgen tot respectievelijk eind 2011 en eind 2012 de tijd om de verplichtingen voor olievoorraden op peil te brengen (90 dagen stocks). Deze toegekende overgangperiode gaat

gepaard met een duidelijk plan voor de implementatie van het acquis.

Tevens van belang is het engagement dat Bulgarije aangegaan is om de kerncentrale van Kozloduy in twee fasen te sluiten. De EU verleent hiertoe financiële steun ter waarde van € 210 miljoen voor de periode 2007-2009.

7.8. Telecommunicatie en informatietechnologie

Bulgarije en Roemenië zullen het acquis onder dit hoofdstuk volledig overnemen en implementeren. Enkel Bulgarije krijgt, in afwijking van de EU-regelgeving inzake de universele dienst en de gebruikersrechten met betrekking tot elektronische communicatienetwerken en diensten, tot uiterlijk 1 januari 2009 de tijd voor de invoering van de nummerportabiliteit.

7.9. Regionale politiek

Onder dit hoofdstuk werden geen overgangperiodes onderhandeld. Bulgarije en Roemenië zullen het acquis volledig overnemen en implementeren en werden ervan op de hoogte gebracht dat vanaf 1 januari 2007 een nieuw acquis in het domein van structuur en cohesiefonds van toepassing kan zijn.

Voor Bulgarije en Roemenië werden in het kader van het regionaal beleid voor de periode 2007-2009 vastleggingskredieten ter beschikking gesteld. De verdeling van de bedragen over structuurfondsen en het cohesiefonds zal bepaald worden op basis van het acquis dat van toepassing is op de datum van toetreding van Bulgarije en Roemenië.

Bijkomende aandacht ging tijdens de onderhandelingen uit naar de administratieve capaciteit en de institutionele vereisten. De Commissie zal de implementatie van de engagementen nauwgezet opvolgen (monitoring) en zal slechts gemeenschapsgelden goedkeuren, indien aan alle voorwaarden onder dit hoofdstuk zal voldaan zijn.

7.10. Leefmilieu

Algemeen gesproken moeten de kandidaat-lidstaten ernstige inspanningen leveren om het communautair acquis op het vlak van milieubescherming over te nemen. Er zijn drie uitdagingen waarmee voor het toekennen van overgangperiodes rekening gehouden werd:

- het omzetten van de richtlijnen in nationale wetgeving;
- het beschikken over voldoende administratieve capaciteiten, waarvan zowel de kwaliteit van het personeel als de beschikbaarheid van adequate uitrustingsgoederen primordiaal moeten opgevolgd worden;
- het doorvoeren van substantiële investeringen om de bestaande achterstand binnen de gestelde termijnen in te lopen.

Met Bulgarije en Roemenië worden de overeengekomen overgangperiodes beperkt in tijd en omvang en worden zij begeleid door een planning met opgave van precieze doelstellingen. Er kan tevens aangegeven worden dat het grensoverschrijdend effect beperkt is gebleven en dat de impact op de mededingingsregels minimaal is. Onder de toegekende termijnen zijn de langste deze met betrekking tot de verwerking van stedelijk afvalwater, het halen van de norm voor de kwaliteit van water en de controle op industriële vervuiling.

7.10.1. Kwaliteit van lucht

Inzake de kwaliteit van lucht zullen de nieuwe lidstaten bij toetreding de bestaande richtlijnen toepassen. Door beide landen zal evenwel in stappen, doch vóór 2009, voldaan worden aan de EU-eisen met betrekking tot de opslag van benzine en de distributie van terminals naar servicestations.

Daarnaast mag Bulgarije tot eind 2011 zware stookolie en tot eind 2009, gasolie gebruiken met een hoger zwavelgehalte dan vereist, mits deze brandstoffen alleen voor lokaal gebruik zijn.

7.10.2. Afvalbeheer

Op het vlak van afvalbeheer zijn uitgebreidere overgangperiodes toegekend. Beide kandidaat-lidstaten beschikken over aanvullende tijd, variërend van eind 2009 tot eind 2013 in het geval van Roemenië en tot eind 2014 voor Bulgarije, om zich aan te passen aan het bestaande acquis wat betreft verpakkingen. Deze termijnen zijn verantwoord omwille van de tijd die nodig is om te investeren in inzameling, recuperatie en recyclage van verpakkingsafval.

Verder is Roemenië tot eind 2009 ontheven van de voorwaarden met betrekking tot tijdelijke opslag van

gevaarlijk afval, al dient er in de tussentijd wel een licentiesysteem actief te zijn. Voor stedelijk afval zal volledige implementatie door Roemenië in stappen bewerkstelligd worden met als uiterste termijn juli 2017. Verder heeft Roemenië een overgangstermijn tot eind 2013 en Bulgarije tot eind 2014 voor het storten van bepaald ongevaarlijk vloeibaar afval, aangezien de waterhoeveelheden omvangrijk zijn en het tijd kost om de benodigde technologie aan te wenden.

Speciale maatregelen zijn ook getroffen voor het transport van afval om dumpen te voorkomen; hiervoor zijn centrale autoriteiten bevoegd zolang nog niet aan de EU-standaarden voldaan wordt. Verder zullen bepaalde soorten afval voor herwinning voorlopig niet in Bulgarije (tot 2009) en Roemenië (tot 2011) ingevoerd kunnen worden, zodat beide landen de mogelijkheid hebben eerst zelf de noodzakelijke capaciteit op te bouwen.

Ten slotte hebben beide landen, net als dertien van de huidige lidstaten, een overgangstermijn tot eind 2008 om specifieke onderdelen van het acquis inzake elektrisch en elektronisch afval te implementeren.

7.10.3. Industriële vervuiling en risicomanagement

Op het vlak van industriële vervuiling en risicobeheer werden een belangrijk aantal overgangperiodes toegekend. Met betrekking tot de EU-wetgeving inzake grote verbrandingsovens, kregen Bulgarije en Roemenië een bijkomende periode toegekend om de emissienormen onder het acquis te respecteren, variërend van einde 2008 tot 2013 voor Roemenië en van 2009 tot 2014 in het geval van Bulgarije.

Inzake integrale voorkoming van en controle op vervuiling (IPPC), hebben geselecteerde bedrijven uitstel gekregen om aan de best beschikbare technieken te voldoen, variërend tot 2008-2011 in Bulgarije en 2008-2015 in Roemenië. Overgangstermijnen zijn alleen van toepassing op een beperkt aantal installaties van vóór 1997.

Inzake de verbranding van medisch afval, wordt voor Roemenië nog een uitzondering gemaakt tot eind 2007-2008, waardoor tijd bestaat om de noodzakelijke technische aanpassingen in de betrokken verbrandingsinstallaties door te voeren.

Voor de nationale emissieplafonds en stoffen die de ozonlaag aantasten, is in beide landen door technische aanpassing het gewenste resultaat bereikt.

Ten aanzien van nucleaire veiligheid en stralingsbescherming, zijn in dit hoofdstuk geen overgangstermijnen opgenomen.

7.10.4. Waterkwaliteit

De EU-wetgeving op het gebied van de waterkwaliteit, vraagt veel investeringen. Daarom zijn hiervoor lange overgangstermijnen overeengekomen. Deze overgangstermijnen zijn de uitkomst van een uitvoerig en zorgvuldig onderhandelingsproces waarin, naast milieu- en gezondheidsoverwegingen, de sociaal-economische mogelijkheden van het toetredende land een rol gespeeld hebben.

Voor een aantal bij naam genoemde, industriële installaties geldt voor Roemenië tot eind 2009 een overgangstermijn om te voldoen aan de grenswaarden voor de lozing van gevaarlijke stoffen in water.

Ook voor de voorschriften betreffende opvangsystemen en zuivering van stedelijk afvalwater geldt voor Roemenië, voornamelijk ten aanzien van grote agglomeraties, een overgangstermijn tot en met 31 december 2018, mits tussentijdse doelstellingen die moeten gehaald worden. Bulgarije verkreeg hiervoor een overgangsperiode tot eind 2014.

Verder wordt de Richtlijn betreffende de kwaliteit van het drinkwater gefaseerd ingevoerd. Roemenië moet tegen uiterlijk eind 2015 aan de EU-vereisten voldoen.

7.11. Justitie en Binnenlandse Zaken

Noch Bulgarije noch Roemenië dienden specifieke verzoeken tot overgangsregelingen onder dit hoofdstuk in. Het acquis inzake justitie en binnenlandse zaken zal dan ook vanaf de dag van toetreding volledig overgenomen en toegepast worden, met uitzondering van sommige delen van het Schengenacquis. Alle kandidaat-lidstaten hebben de verplichting om deelgenoot te zijn in het Schengenverdrag. De deelname gebeurt evenwel in twee stappen, zoals ook het geval is voor de Laken-10.

In een eerste fase doen de nieuwe lidstaten, vanaf hun toetreding mee aan samenwerking op onder meer politie- en justitiegebied en met betrekking tot asiel en immigratie, inclusief het visumbeleid. Het betreft de zogenaamde 'positieve lijst' die opgenomen werd in een bijlage bij het Protocol/de Akte.

Het overige Schengenacquis, meer bepaald de opheffing van de binnengrenscontroles, treedt voor de toetredende landen slechts in een tweede fase in werking afhankelijk van een later, apart toetsingsmoment, waaraan een grondige evaluatie aan vooraf zal gaan, en een door de Raad unaniem te nemen besluit, nadat ook het Europees Parlement geraadpleegd is. Voorwaarde voor een positief besluit is het garanderen van effectieve buitengrenscontrole en de operationalisering van het Schengen-Informatiesysteem II (voorzien tegen medio 2007).

Zowel Bulgarije als Roemenië hebben Schengenactieplannen uitgewerkt met een precies tijdschema voor de uitvoering van de verplichtingen. De Commissie volgt de implementatie van die plannen nauwgezet en intensief op.

Het Toetredingsverdrag voorziet in de mogelijkheid om inzake justitie en binnenlandse zaken een specifieke vrijwaringclausule in te roepen daar waar na de toetreding problemen zouden rijzen betreffende wederzijdse erkenning in strafrecht en burgerlijke zaken. Daarnaast voorziet het Verdrag een algemene vrijwaringclausule, met uitstel van de toetredingsdatum met één jaar tot gevolg, en die in het geval van Roemenië door de Raad met gekwalificeerde meerderheid kan beslist worden indien de gebreken zich voordoen in specifieke sectoren van het domein justitie en binnenlandse zaken.

7.12. Begroting

Het financiële raamwerk voor de toetreding van Bulgarije en Roemenië omvat een periode van drie jaar (2007-2009). Het is belangrijk te noteren dat de gehanteerde methodologie, uitgaande van de drie volledige begrotingsjaren, dezelfde is als deze die met de Laken-10 destijds gevolgd werd. Na die periode van drie jaar worden de EU-uitgaven voor Bulgarije en Roemenië bepaald door het dan geldende acquis, binnen de financiële perspectieven 2007-2013.

De uiteindelijke afspraak over het financiële raamwerk van de uitbreiding met Bulgarije en Roemenië wordt als een vaststaand gegeven meegenomen bij de onderhandelingen over de nieuwe financiële perspectieven. Het totale bedrag voor Bulgarije en Roemenië in deze periode bedraagt € 15,4 miljard in vastleggingskredieten (prijzen van 2004), waarvan € 5,5 miljard bestemd is voor landbouwuitgaven (directe betalingen worden gefaseerd ingevoerd),

€ 8,3 miljard voor structuurbeleid, € 1,3 miljard voor intern beleid en € 0,3 miljard voor administratieve uitgaven.

Het Toetredingsverdrag preciseert een reeks middelen die vrijgemaakt worden voor de financiering van enkele specifieke materies en die vastgelegd worden met de bedoeling hen niet meer aan te passen in het kader van de discussies rond de financiële perspectieven. Zo zal de EU in de periode 2007-2009 financiële steun ter waarde van € 210 miljoen (vastleggingskredieten, prijzen van 2004) ter beschikking stellen in verband met de sluiting van vier van de zes eenheden van de kerncentrale van Kozloduy (unit 1 en 2 in 2003, unit 3 en 4 in 2006) door Bulgarije. De steun kan onder andere aangewend worden voor de modernisering van de conventionele energieproductie, de bevordering van het gebruik van duurzame energiebronnen en de verbetering van de energiezuikerheid.

Daarnaast stelt de EU, zoals ook het geval was voor de tien toetredende landen, ten voordele van Bulgarije en Roemenië een zogenaamde transitiefaciliteit in. In het eerste jaar na toetreding is € 82 miljoen beschikbaar voor ontwikkeling en versterking van de administratieve en juridische capaciteit in beide landen met het oog op implementatie en handhaving van het acquis en ter bevordering van de uitwisseling van 'best practices' tussen lidstaten.

Net als voor een deel van de in 2004 toegetreden landen zullen voor Bulgarije en Roemenië een 'cash flow'-faciliteit en een Schengenfaciliteit beschikbaar zijn. De faciliteiten dienen om Bulgarije en Roemenië tot het einde van 2009 te assisteren bij het verbeteren van de 'cash flow' van de nationale begroting en bij het financieren van acties aan de nieuwe buitengrenzen van de Unie ter implementatie van het Schengenacquis en ter uitvoering van de controle aan de buitengrenzen van de Unie.

De volgende bedragen (vastleggingskredieten) zullen beschikbaar gesteld worden:

(in € miljoen, prijzen 2004)	2007	2008	2009
Bulgarije	121,8	59,1	58,6
Roemenië	297,2	131,8	130,8

Ten minste 50% van elke landenallocatie dient aangewend te worden voor de implementatie van het Schengenacquis en ter uitvoering van de controle aan de buitengrenzen van de Unie.

In het kader van het regionaal beleid zullen voor Bulgarije en Roemenië tijdens de periode 2007-2009 de volgende vastleggingskredieten beschikbaar zijn:

(in € miljoen, prijzen 2004)	2007	2008	2009
Bulgarije	539	759	1002
Roemenië	1399	1972	2603

De verdeling van deze bedragen over structuurfondsen en het Cohesiefonds zal bepaald worden op basis van het acquis dat van toepassing is op de datum van toetreding van Bulgarije en Roemenië.

Voor Bulgarije en Roemenië zal in de periode 2007-2009 voor plattelandontwikkeling € 3.041 miljoen (vastleggingskredieten, prijzen 2004) beschikbaar zijn. Inzake de aanwending van de middelen werden een aantal specifieke afspraken gemaakt. Het is Bulgarije en Roemenië tijdelijk toegestaan om semi-zelfstandige boerderijen en het opzetten van producentenorganisaties, te steunen in het kader van plattelandontwikkeling. Ook kunnen middelen bestemd voor plattelandontwikkeling, tot een bepaald maximum ingezet worden voor het optoppen van de directe inkomenssteun en voor het uitvoeren van een maatregel met betrekking tot vervroegd pensioen voor de melkveehouders in Bulgarije.

7.13. *Monitoring en vrijwaringclausules*

Om de uitbreiding op de beste manier voor te bereiden, voorziet de Commissie gedurende de resterende periode vóór de voorziene toetredingsdatum, in monitoringoefeningen waarbij voor alle hoofdstukken waarin de kandidaatlanden engagementen aangegaan zijn, de vorderingen nagegaan worden, zowel in de overname van het acquis als wat betreft de toepassing van het wetgevend kader. Bij de vaststelling dat het afgesproken tijdsschema niet gerespecteerd wordt of nog dat de afgesproken engagementen verbroken worden, stelt de Commissie gepaste maatregelen in het vooruitzicht. Werkelijke probleemsituaties kunnen leiden tot de toepassing van vrijwaringsclausules, zelfs vóór de toetreding. In het Toetredingsverdrag is evenwel niet nader omschreven hoe deze vrijwaringsmaatregelen er precies zullen uitzien.

Net als in het Toetredingsverdrag voor de Laken-10, neemt ook het Verdrag voor Bulgarije en Roemenië een algemene vrijwaringsclausule en twee speciale vrijwaringsclausules op. De algemene, economische clausule kan door zowel een nieuwe als een huidige lidstaat

ingeroepen worden, voor een periode van drie jaar na de datum van toetreding en dit in geval van ernstige economische problemen. Op verzoek van het betrokken land stelt de Commissie de maatregelen vast, hierbij rekening houdend met de belangen van alle betrokken partijen. Een dergelijke algemene clausule werd ook bij de Laken-10 opgenomen, maar werd in de praktijk nooit toegepast.

Daarnaast worden er, analoog aan het Toetredingsverdrag voor de Laken-10, twee speciale vrijwaringsclausules in het Verdrag geïntroduceerd, die enkel van toepassing zijn ten aanzien van Bulgarije en Roemenië. Het gaat hierbij om een vrijwaringsclausule voor de interne markt, enerzijds, en een clausule voor het domein justitie en binnenlandse zaken, anderzijds. De Commissie kan, in geval van niet-naleving van de verbintenissen door een nieuwe lidstaat op eigen initiatief of op verzoek van een lidstaat, passende maatregelen treffen. In het kader van de interne markt kan dit gaan om schending van de interne marktregels, inclusief het grensoverschrijdend economisch beleid. In het kader van justitie/binnenlandse zaken, kunnen tekortkomingen bij de omzetting of uitvoering van de verbintenissen gerelateerd aan wederzijdse erkenning in burgerlijke- of strafzaken aanleiding geven tot de activering van de specifieke vrijwaringsclausule.

De actiemiddelen kunnen ingeroepen worden voor een periode tot drie jaar na toetreding maar ook al vóór toetreding kan mede op basis van de bevindingen in één van de komende Commissie-monitoringsrapporten besloten worden dat vanaf het moment van toetreding bepaalde maatregelen tegen een nieuwe lidstaat zullen genomen worden. De maatregelen worden pas opgeheven wanneer de nieuwe lidstaat voldoet aan zijn verplichtingen. Zij vervallen dus niet automatisch na het derde jaar van de inwerkingtreding van het Toetredingsverdrag.

De Commissie zal, als bewaker van de verdragen, optreden met gepaste maatregelen die niet langer dan nodig aangehouden mogen worden en in verhouding moeten staan met het gestelde probleem. In een gemeenschappelijke verklaring van de huidige lidstaten en de Commissie over de voorbereiding van Bulgarije en Roemenië op toetreding, wordt eens te meer de nadruk gelegd op de nood aan de correcte uitvoering van de verplichtingen door beide kandidaat-lidstaten en benadrukt de EU de bijzondere aandacht die zal uitgaan naar de voortgang in domeinen als justitie en binnenlandse zaken, mededinging maar ook leefmilieu.

7.14. *De uitstelclausule*

In het geval van Bulgarije en Roemenië is de periode tussen de afsluiting van de toetredingsonderhandelingen en de beoogde datum van toetreding tot de Unie relatief lang. Beide landen dienen nog een groot aantal verplichtingen na te komen. In dit licht stelde de Commissie in haar voortgangsrapport van 6 oktober 2004 voor om in het Toetredingsverdrag met Bulgarije en Roemenië een zogenaamde uitstelclausule op te nemen. Dat voorstel werd door de Raad overgenomen.

De uitstelclausule behelst de mogelijkheid om de toetredingsdatum van Bulgarije en/of Roemenië met één jaar uit te stellen, dus tot 1 januari 2008. De Commissie kan hiertoe op elk moment vóór de inwerkingtreding van het Toetredingsverdrag een aanbeveling aan de Raad neerleggen, indien er een duidelijk bewijs is dat er een groot risico bestaat dat Bulgarije en/of Roemenië niet in staat zullen zijn om op een aantal belangrijke gebieden per 1 januari 2007 aan de lidmaatschapsverplichtingen te voldoen. De Raad beslist met unanimititeit over de aanbeveling van de Commissie. Een dergelijke, algemene clausule, die kan geactiveerd worden in geval van fundamentele gebreken in gelijk welk domein van het acquis, is nooit eerder in een Toetredingsverdrag opgenomen.

In de eindfase van het onderhandelingsproces bleek dat een aantal lidstaten meende dat vooral de gereedheid van Roemenië op het gebied van justitie en binnenlandse zaken en mededinging te wensen overliet. Onder Nederlands voorzitterschap (tweede semester 2004) werd dan ook overeengekomen om in het geval van Roemenië de activering van de uitstelclausule rechtstreeks te koppelen aan specifieke sectoren van de domeinen justitie/binnenlandse zaken, enerzijds, en mededinging, anderzijds. Daarbovenop komt dat de Raad, op aanbeveling van de Commissie en na een grondige analyse van de door Roemenië geboekte vooruitgang, met gekwalificeerde meerderheid tot uitstel van de toetredingsdatum voor Roemenië kan beslissen indien blijkt dat deze kandidaat-lidstaat ernstig tekortschiet bij het nakomen van zijn verplichtingen op het gebied van die specifieke sectoren. Met betrekking tot justitie en binnenlandse zaken ligt de focus met name op de uitvoering van het Schengenactieplan, de modernisering van grensbewaking, de hervorming van het gerechtelijk apparaat, corruptiebestrijding, politiesamenwerking en criminaliteitsbestrijding. Aandachtspunten op het gebied van mededinging, zijn de controle op overheidssteun door

de mededingingsraad, het verbeteren van prestaties op gebied van antitrustzaken, de herstructurering van de staalsector en de toewijzing van voldoende financiële middelen en gekwalificeerd personeel aan de mededingingsraad.

7.15. Verklaringen

De Verklaringen vormen geen integraal onderdeel van het Toetredingsverdrag en het Protocol/de Akte als zodanig en hebben derhalve geen rechtsgevolgen. De Verklaringen gehecht aan de Slotakte drukken een politieke intentie uit, geven een toelichting op hetgeen overeengekomen is, of beschrijven onder welke omstandigheden of veronderstellingen een staat akkoord gegaan is met een bepaald onderdeel, wat echter geen voorbehoud kan inhouden op hetgeen overeengekomen is.

In totaal zijn zeven verklaringen afgegeven.

II. Artikelsgewijze bespreking

In het Toetredingsverdrag kunnen vier delen onderscheiden worden:

- het Verdrag tussen de huidige lidstaten van de EU, enerzijds, en Bulgarije en Roemenië, anderzijds, betreffende de toetreding zelf tot de EU;
- het Protocol betreffende de voorwaarden en de nadere regels voor de toelating van Bulgarije en Roemenië tot de EU;
- de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor Bulgarije en Roemenië en de aanpassing van de verdragen waarop de EU gegrond is;
- de Slotakte.

1. *Het Verdrag betreffende de toetreding zelf tot de Europese Unie*

Artikel 1 is het basisartikel van het Verdrag waarin gesteld wordt dat Bulgarije en Roemenië lid worden van de EU. Zij worden tevens Partij bij het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa (hierna de Grondwet genoemd) en bij het Verdrag

tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (het EGA-Verdrag). De toetredingsvoorwaarden worden uiteengezet in het Protocol dat bij het Verdrag gevoegd is en dat er integraal deel van uitmaakt. Het Protocol, met inbegrip van zijn bijlagen en aanhangsels, wordt toegevoegd aan het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en aan het Verdrag tot instelling van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

Artikel 2 stelt dat Bulgarije en Roemenië Partij worden bij de verdragen waarop de EU gegrondvest is, als het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa op het ogenblik van hun toetreding, nog niet in werking getreden is. De voorwaarden voor toetreding tot en aanpassing van die verdragen worden bepaald in de Akte die bij het Verdrag gevoegd is en er integraal deel van uitmaakt.

Artikel 3 geeft aan dat de bepalingen betreffende de rechten en plichten van de lidstaten en de macht en de jurisdictie van de instellingen van de EU, zoals die opgenomen zijn in de verdragen waarbij Bulgarije en Roemenië Partij worden, zullen toegepast worden in overeenstemming met het Verdrag.

Artikel 4 bepaalt dat het Verdrag uiterlijk op 31 december 2006 moet bekrachtigd worden door de Verdragsluitende Partijen in overeenstemming met hun respectieve grondwettelijke vereisten. Het treedt in werking op 1 januari 2007 als op dat ogenblik alle akten van bekrachtiging neergelegd zijn. Als Bulgarije of Roemenië hun akte van bekrachtiging niet tijdig neergelegd hebben, treedt het Verdrag in werking voor het land dat wel aan die verplichting voldaan heeft. Ondanks de neerlegging van alle akten van bekrachtiging, treedt het Verdrag pas in werking op 1 januari 2008 als de Raad daartoe bij unanimititeit beslist vóór de inwerkingtreding van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa.

Artikel 5 stelt dat de Bulgaarse en Roemeense teksten van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa zullen gevoegd worden bij dat Verdrag. Die teksten hebben dezelfde authenticiteit als de andere taalversies.

Volgens artikel 6 zijn alle talen waarin het Verdrag opgesteld werd, gelijkkelijk authentiek. De Italiaanse regering treedt op als depositaris.

2. *Het Protocol betreffende de voorwaarden en regelingen voor de toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de EU*

Deel 1 – Beginselen

In artikel 1 worden de begrippen “Grondwet”, “EGA-Verdrag”, “lidstaten” en “instellingen” omschreven.

Artikel 2 gaat over het bindend karakter voor de nieuwe lidstaten van de Grondwet, het EGA-Verdrag en de besluiten die aangenomen werden vóór de toetreding.

Artikel 3 stelt dat Bulgarije en Roemenië toetreden tot de besluiten, overeenkomsten en akkoorden die door de Raad, de Europese Raad of de Gemeenschap genomen zijn.

Artikel 4 behandelt het bindend karakter van het Schengenacquis.

Artikel 5 legt Bulgarije en Roemenië de verplichting op tot deelname aan de Economische en Monetaire Unie (EMU), met een derogatie zoals bedoeld in artikel III-197 van de Grondwet.

Artikel 6 handelt over het bindend karakter van overeenkomsten en akkoorden die de EU gesloten heeft met derde landen, internationale organisaties of onderdanen van derde landen. Voor overeenkomsten of akkoorden met specifieke derde landen of internationale organisaties, wordt de toetreding van Bulgarije en Roemenië geregeld door het sluiten door de Raad van een protocol. De Commissie voert de onderhandelingen over dergelijke protocollen. In afwachting van de inwerkingtreding van die protocollen, passen Bulgarije en Roemenië de bepalingen toe van de overeenkomsten en akkoorden die vóór de toetreding door EU gesloten zijn, met uitzondering van de overeenkomst tussen de EU en Zwitserland over het vrij verkeer van personen. Bulgarije en Roemenië treden toe tot de Overeenkomst van Cotonou en tot de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte. Door de EU met derde landen gesloten textielovereenkomsten en -regelingen worden vanaf de datum van toetreding toegepast. Kwantitatieve beperkingen op de invoer van textielproducten en kleding en van staal en staalproducten worden aangepast. Visserijovereenkomsten die door Bulgarije en Roemenië gesloten werden, worden beheerd door de EU. Bulgarije en Roemenië zeggen

vrijhandelsovereenkomsten met derde landen, inclusief de Midden-Europese Vrijhandelsovereenkomst, op. Ten slotte wijzigen de nieuwe lidstaten, indien nodig, hun houding ten aanzien van internationale organisaties en overeenkomsten.

Artikel 7 bepaalt dat overgangsmaatregelen bij Europese wet kunnen ingetrokken worden.

Artikel 8 stelt dat de besluiten waarop de overgangsmaatregelen gebaseerd zijn, hun eigen rechtskarakter behouden.

Volgens artikel 9 gelden ten aanzien van de toepassing van de Grondwet en van de besluiten die door de Instellingen genomen zijn, bij wijze van overgang de in het Protocol neergelegde afwijkende maatregelen.

Deel 2 – Aanpassing van de Grondwet

Artikel 10 gaat over wijzigingen aan het statuut van het Hof van Justitie met betrekking tot het totaal aantal rechters en het aantal rechters dat om de drie jaar vervangen wordt.

Artikel 11 handelt over wijzigingen aan het statuut van de Europese Investeringsbank (EIB) met betrekking tot het kapitaal van de EIB, de bedragen waarin door Bulgarije en Roemenië deelgenomen wordt en het aantal bewindvoerders.

Artikel 12 bepaalt dat het Wetenschappelijk en Technisch Comité bestaat uit 41 leden.

In de artikelen 13 tot 15 staat dat de bepalingen van de artikelen III-157, IV-440 en IV-448 van de Grondwet voor Europa en artikel 225 van het EGA-Verdrag aangepast worden.

Deel 3 – Permanente bepalingen

In de artikelen 16 tot 19 wordt verwezen naar de bijlagen, waarin de wijzigingen aan de besluiten van de Instellingen in detail uiteengezet worden.

Deel 4 – Tijdelijke bepalingen

Titel I (artikel 20) handelt over overgangsmaatregelen die opgesomd worden in de bijlagen VI en VII en die

toegepast worden voor Bulgarije en Roemenië onder de voorwaarden die in die bijlagen bepaald zijn.

Titel II (artikelen 21 tot 24) gaat over institutionele bepalingen.

Artikel 21 bepaalt het aantal leden van het Europees Parlement. Voor Bulgarije en Roemenië zullen respectievelijk 18 en 35 afgevaardigden zetelen in de periode tussen de toetreding en het begin van de zitting 2009-2014 van het Europees Parlement. Vóór 31 december 2007 moeten beide landen Europese verkiezingen organiseren.

Artikel 22 behandelt de gekwalificeerde meerderheid van stemmen in de Europese Raad en de Raad. Bulgarije krijgt 10 stemmen en Roemenië 14. De beslissingen komen tot stand wanneer zij ten minste 255 stemmen verkregen hebben en de meerderheid van de leden voorstemt indien zij krachtens de Grondwet op voorstel van de Commissie moeten genomen worden. In de overige gevallen komen zij tot stand wanneer zij ten minste 255 stemmen verkregen hebben en ten minste twee derde van de leden voorstemmen.

Bulgarije en Roemenië krijgen respectievelijk 12 en 15 zetels in het Comité van de Regio's (artikel 23) en in het Economisch en Sociaal Comité (artikel 24).

Titel III (artikelen 25 tot 35) gaat over financiële bepalingen.

De budgettaire verplichtingen van de toetredende landen, in de vorm van bijdragen in het kapitaal van EIB en aan het Fonds voor onderzoek op het gebied van kolen en staal, worden vermeld in de artikelen 25 en 26.

Artikel 27 bepaalt dat de aanbesteding, de contractafsluiting, de uitvoering en de betaling met betrekking tot pretoetredingsmiddelen en tijdelijke financiële bijstand (overgangsfaciliteit) beheerd worden door een uitvoeringsinstantie in de beide landen.

Artikel 28 gaat over maatregelen waarop een besluit inzake bijstand uit hoofde van de Verordening van de Raad tot instelling van pre-toetredingsinstrument voor structuurbeleid, van toepassing is.

Artikel 29 behandelt de meerjarenvastleggingen in het kader van het programma voor communautaire steun aan duurzame landbouw en plattelandsontwikkeling (SAPARD-programma).

Bulgarije krijgt steun voor de sluiting van de kerncentrale van Kozloduy (artikel 30).

Volgens artikel 31 krijgen Bulgarije en Roemenië het eerste jaar na hun toetreding financiële bijstand voor de ontwikkeling en de versterking van hun administratieve en justitiële capaciteit.

Het Protocol bepaalt tevens de bedragen die voor de nieuwe lidstaten beschikbaar gemaakt zullen worden onder de zogenaamde 'Schengenfaciliteit' (ten belope van € 800 miljoen), waaruit de nieuwe lidstaten gedurende de eerste drie jaar steun kunnen ontvangen voor het bewaken van de buitengrenzen van de EU (artikel 32).

In de periode 2007-2009 is € 8,274 miljard voorzien voor structurele hervormingen (artikel 33).

Artikel 34 gaat over financiële steun voor plattelandsontwikkeling.

Artikel 35 stelt dat bovenvermelde bedragen elk jaar door de Commissie aangepast worden.

Titel IV (artikelen 36 tot 42) bevat een aantal andere maatregelen:

- beschermingsmaatregelen: indien zich binnen de drie jaar na toetreding ernstige en aanhoudende moeilijkheden voordoen in een sector van het economische leven, kunnen Bulgarije of Roemenië machtiging vragen om beschermingsmaatregelen te nemen, zodat de toestand weer in evenwicht kan gebracht worden. Onder dezelfde voorwaarden kan één van de huidige lidstaten verzoeken gemachtigd te worden beschermingsmaatregelen te nemen ten opzichte van Bulgarije en/of Roemenië (artikel 36);
- vrijwaringsmaatregelen: bij niet-naleving van aangegane verbintenissen kan de Commissie passende maatregelen treffen tot drie jaar na toetreding (artikelen 37-39).

De tenuitvoerlegging van de nationale voorschriften van Bulgarije en Roemenië tijdens de overgangperiodes, mag niet leiden tot grenscontroles tussen de lidstaten (artikel 40).

De Commissie kan overgangsmaatregelen nemen om de overgang te vergemakkelijken van de regeling die

bestaat in beide landen, naar die welke voortvloeit uit de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (artikel 41) of de veterinaire en fytosanitaire wetgeving inzake voedselveiligheid (artikel 42).

Deel 5 – Bepalingen betreffende de tenuitvoerlegging van het Protocol

Titel I over het in werking stellen van de instellingen (artikelen 42 tot 51) stelt dat het Europees Parlement (artikel 43), de Raad (artikel 44), de Commissie (artikel 45), het Hof van Justitie en het Gerecht van Eerste Aanleg (artikel 46) in hun reglement de aanpassingen aanbrengen die door de toetreding noodzakelijk geworden zijn. De nieuwe lidstaten krijgen een lid in de Commissie en in de Rekenkamer (artikel 47). Het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité worden uitgebreid met 27 leden uit Bulgarije en Roemenië (artikelen 48 en 49). De aanpassingen vinden zo vlug mogelijk na de toetreding plaats (artikel 50). De ambtstermijn van de nieuw benoemde leden eindigt tegelijk met die van de leden die al in functie zijn (artikel 51).

Titel II (artikelen 52 tot 58) bevat bepalingen over de toepassing van de besluiten van de instellingen. Zo wordt gesteld dat vanaf het tijdstip van toetreding de richtlijnen en beschikkingen eveneens tot de nieuwe lidstaten gericht zijn, voor zover zij tot alle huidige lidstaten gericht zijn (artikel 52).

Volgens artikel 53 stellen Bulgarije en Roemenië de maatregelen in werking die nodig zijn om vanaf het tijdstip van hun toetreding, uitvoering te geven aan de Europese kaderwetten en verordeningen die verbindend zijn ten aanzien van het te bereiken resultaat.

Artikel 54 bepaalt dat de bepalingen voor de bescherming tegen gevaren die verbonden zijn aan ioniserende straling, binnen een termijn van drie maand na toetreding moeten meegedeeld worden aan de Commissie.

Artikel 55 stelt dat de Raad op een met redenen omkleed verzoek van Bulgarije of Roemenië, tijdelijke afwijkingen kan toestaan voor de toepassingen van besluiten die tussen 1 oktober 2004 en de datum van toetreding genomen werden.

Artikel 56 gaat over de aanpassing van besluiten die vóór de toetreding genomen werden.

De Raad stelt op voorstel van de Commissie, de Europese verordeningen of besluiten vast die de

nodige maatregelen behelzen om uitvoering te geven aan de bepalingen van het Protocol (artikel 57).

De teksten van de besluiten die in het Bulgaars en het Roemeens opgesteld zijn, zijn vanaf het tijdstip van toetreding op gelijke wijze authentiek als die welke in de huidige officiële talen opgesteld zijn (artikel 58).

Titel III (artikelen 59 tot 61) bevat een aantal formele slotbepalingen. In artikel 59 wordt bepaald dat de bijlagen I tot IX en de bijhorende aanhangsels integraal deel uitmaken van het Protocol. De Italiaanse regering stuurt de regeringen van Bulgarije en Roemenië een voor eensluidend verklaard afschrift van de verschillende taalversies van het EGA-Verdrag. Bovendien wordt de Bulgaarse en Roemeense tekst van dat Verdrag aan het Protocol gehecht (artikel 60). De secretaris-generaal van de Raad bezorgt Bulgarije en Roemenië eveneens een voor eensluidend verklaard afschrift van de internationale overeenkomsten die neergelegd zijn in het archief

Bij het Protocol zijn negen bijlagen gevoegd.

Bijlage I geeft een overzicht van de verdragen en protocollen waartoe Bulgarije en Roemenië toetreden op het ogenblik van hun toetreding tot de EU, zoals bedoeld in artikel 3.3 van het Protocol.

Bijlage II is een relatief korte lijst die wetgevingsbesluiten en andere instrumenten van het Schengen-acquis bevat, die voor de nieuwe lidstaten vanaf de toetreding verbindend zijn, zoals bedoeld in artikel 4.1 van het Protocol.

Bijlage III bevat de lijst van besluiten van de Instellingen van de EU die volgens artikel 16 van het Protocol moeten aangepast worden. Het gaat hier over vennootschapsrecht, landbouw, vervoersbeleid en belastingen.

Bijlage IV geeft een overzicht van de aanpassingen van de besluiten van de Instellingen inzake landbouw, zoals vermeld in artikel 17 van het Protocol.

Bijlage V bevat een lijst van maatregelen op het vlak van vennootschapsrecht, mededingingsbeleid, landbouw en douane-unie, waarnaar verwezen wordt in artikel 18 van het Protocol.

In de bijlagen VI en VII staan de overgangsmaatregelen voor respectievelijk Bulgarije en Roemenië betreffende vrij verkeer van personen, diensten en kapitaal, landbouw, vervoersbeleid, belastingen, energie, telecommunicatie en informatietechnologie en leefmilieu.

Voor Bulgarije is daar sociaal beleid en tewerkstelling bijgevoegd terwijl voor Roemenië het mededingingsbeleid toegevoegd werd met onder meer de steunverlening aan de ijzer- en staalsector.

Bijlage VIII gaat over bepalingen betreffende plattelandsontwikkeling, zoals bedoeld in artikel 34 van het Protocol.

Bijlage IX bevat specifieke toezeggingen en eisen die Roemenië geformuleerd heeft op 14 december 2004 bij het afsluiten van de toetredingsonderhandelingen, zoals bedoeld in artikel 39 van het Protocol.

3. De Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor Bulgarije en Roemenië en de aanpassingen van de verdragen waarop de EU gegrondvest is

De Akte is van toepassing voor het geval dat het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa niet in werking getreden is op 1 januari 2007 en dat tot de datum van inwerkingtreding. De inhoud is gelijk aan die van het Protocol. Alleen wordt in het Protocol rekening gehouden met de (nieuwe) bepalingen van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa.

Aan de Akte werden dezelfde bijlagen toegevoegd.

4. De Slotakte

Hierin verbinden de Hoge Verdragsluitende Partijen zich er onder meer toe de Commissie en elkaar alle vereiste informatie toe te zenden voor de toepassing van het Protocol of in voorkomend geval de Akte.

Bij de Slotakte zijn een aantal verklaringen gevoegd:

Gemeenschappelijke verklaringen van de huidige EU-lidstaten over:

- het vrij verkeer van werknemers t.a.v. Bulgarije;
- peulvruchten t.a.v. Bulgarije;
- het vrij verkeer van werknemers t.a.v. Roemenië;
- plattelandsontwikkeling t.a.v. Bulgarije en Roemenië.

Gemeenschappelijke verklaring van de huidige EU-lidstaten en de Commissie over de voorbereidingen die

Bulgarije en Roemenië treffen met het oog op hun toetreding.

Gemeenschappelijke verklaring van Duitsland en Oostenrijk over het vrij verkeer van werknemers t.a.v. Bulgarije en Roemenië.

Verklaring van Bulgarije over het gebruik van het cyrillisch alfabet in de EU.

Ten slotte bevat de Slotakte de briefwisseling tussen de EU, enerzijds, en Bulgarije en Roemenië, anderzijds, over een procedure inzake informatie en overleg voor de aanvaarding van een aantal besluiten en andere maatregelen die genomen worden in de periode die aan de toetreding voorafgaat.

III. Procedureverloop

1. Gemengd karakter

Het Toetredingsverdrag is een ‘gemengd’ verdrag in de zin van artikel 167, §4, van de Grondwet. De supranationale bevoegdheden van de Europese Unie en de samenwerking tussen de lidstaten in dit verband hebben immers ook betrekking op materies waarvoor naar intern Belgisch grondwettelijk recht de Gemeenschappen en de Gewesten bevoegd zijn. Tijdens zijn bijeenkomst d.d. 24 februari 2005 legde de Werkgroep ‘Gemengde Verdragen’ (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van dit Verdrag voorlopig vast (bevoegdheden van de federale overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie). Tijdens zijn vergadering d.d. 26 april 2005 legde de WGV definitief het gemengd karakter vast

De gewestelijke bevoegdheden situeren zich op het vlak van de landbouw, de energie, het milieu en de plattelandsontwikkeling terwijl de Gemeenschappen bevoegd zijn voor het ondersteunend beleid inzake cultuur, jeugd, onderwijs, welzijn en preventieve gezondheidszorg.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Tijdens zijn vergadering d.d. 12 april 2006 heeft de Raad zich aangesloten bij het ontwerp van de regeringsbeslissing.

3. Advies van de Raad van State

In zijn advies d.d. 11 mei 2006 maakte de Raad van State geen opmerkingen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het verdrag tussen de lidstaten van de Europese Unie, enerzijds, en de republiek Bulgarije en Roemenië, anderzijds, betreffende de toetreding van de republiek Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie, het protocol, de akte en de slotakte, ondertekend in Luxemburg op 25 april 2005

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het verdrag tussen de lidstaten van de Europese Unie, enerzijds, en de republiek Bulgarije en Roemenië, anderzijds, betreffende de toetreding van de republiek Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie, het protocol, de akte en de slotakte, ondertekend in Luxemburg op 25 april 2005, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het verdrag tussen de lidstaten van de Europese Unie, enerzijds, en de republiek Bulgarije en Roemenië, anderzijds, betreffende de toetreding van de republiek Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie, het protocol, de akte en de slotakte, ondertekend in Luxemburg op 25 april 2005, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel, 19 mei 2006.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS
